

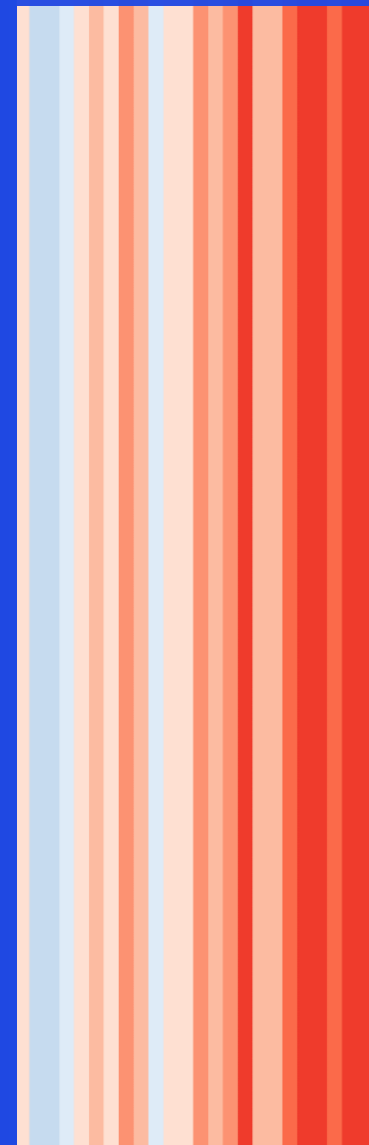

Het Klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector

Voortgangsrapportage 2024

Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment

7 februari 2025

Inhoud

01	Inleiding tot het Klimaatcommitment	3
02	Managementsamenvatting	6
03	Financiering van de energietransitie	8
04	CO ₂ e-gehalte van alle relevante financieringen & beleggingen	14
05	Actieplannen: maatregelen, instrumenten en sturing	23
06	Appendices	28

Inleiding tot het Klimaatcommitment

49

financiële instellingen hebben het Klimaatcommitment ondertekend en zich ertoe verbonden om:

zich in te spannen om deel te nemen aan de financiering van de energietransitie

het CO₂e-gehalte van hun portefeuilles te meten en te rapporteren

een actieplan met CO₂e-reductie-doelstellingen te ontwikkelen

Het Klimaatakkoord en de rol van de financiële sector

Het Klimaatakkoord van Parijs vraagt van alle partijen in de economie om hun rol te pakken in het reduceren van broeikasgasemissies. De Nederlandse regering, die de Klimaatwet in 2019 heeft aangenomen met als doel een reductie van 95% van het CO₂e-gehalte in 2050 ten opzichte van 1990 (met tussentijds doel van 55% reductie in 2030 ten opzichte van 1990), verlangt een intensieve betrokkenheid van financiële instellingen. Financiële instellingen kunnen bijdragen aan de transitie naar een duurzame economie door hun financieringen daartoe aan te wenden. Daarnaast kunnen ze hun invloed gebruiken om bedrijven aan te moedigen duurzamer te opereren en hun CO₂e-gehalte te verlagen.

De Nederlandse financiële sector heeft, in lijn met nationale wetgeving en internationale afspraken, vrijwillig het Klimaatcommitment opgesteld en committeert zich daarmee aan het bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. De ondertekenaars van het Klimaatcommitment hebben actieplannen opgesteld die hun inspanningen tonen in het verminderen van emissies binnen hun portefeuilles (gefinancierde emissies). Instellingen richten zich daarbij in toenemende mate op het financieren van emissiereductie in de reële economie. Deze inspanningen kunnen elkaar aanvullen. Een daling in gefinancierde emissies in de portefeuille betekent immers niet in alle gevallen een emissiereductie in de reële economie.

Doel van dit rapport

Dit is de vierde keer dat de financiële sector gezamenlijk rapporteert over de voortgang van het Klimaatcommitment. Het rapport brengt in kaart hoe deze instellingen het CO₂e-gehalte in de beleggings- en kredietportefeuilles meten en rapporteren, welke maatregelen genomen zijn, en de uitdagingen waar ze mee te maken hebben. Daarnaast gaat dit

rapport voor het eerst in op de inspanningen die instellingen leveren ter financiering van de energietransitie (eerste afspraak uit het Klimaatcommitment).

De bijdrage van instellingen aan het financieren van emissiereductie in de reële economie is nog altijd moeilijk inzichtelijk te maken, maar krijgt wel steeds meer aandacht. Met deze ontwikkeling is rekening gehouden in de analyse in dit rapport, in het bijzonder in de kwalitatieve duiding. Voor het kwantitatieve hoofdstuk is het echter noodzakelijk dat de cijfers door alle deelnemende instellingen aangeleverd kunnen worden en vergelijkbaar zijn. Daar zijn gefinancierde emissies vooralsnog de beste indicator voor. Daarom staan deze cijfers centraal in het tweede hoofdstuk van dit rapport. Het eerste en het derde hoofdstuk gaan in op de initiatieven die instellingen nemen en de instrumenten die ze inzetten, dan wel om een reductie van gefinancierde emissies te bewerkstelligen, dan wel om impact in de reële economie te maken. Informatie over de ontwikkeling in internationale standaarden omtrent de klimaatimpact van financiële instellingen, is te vinden in Appendix 3.

Om een gedegen beeld te geven van alle afspraken uit het Klimaatcommitment en de ontwikkelingen te duiden, is in het rapport zowel kwantitatieve (in het bijzonder de gefinancierde emissies en emissie-intensiteit) als kwalitatieve informatie opgenomen.

Tot slot weerspiegelt de huidige rapportage de voortgang in boekjaar 2023 en bouwt deze voort op vorige inzichten en waargenomen veranderingen ten opzichte van boekjaar 2022. De gegevens zijn direct afkomstig van de instellingen zelf. De individueel gerapporteerde informatie is door KPMG geaggregeerd om een sectorbreed beeld te vormen.

Deze rapportage geeft een alomvattend beeld van de voortgang van de 49 financiële instellingen op de vier afspraken van het Klimaatcommitment

De huidige rapportage beschrijft de voortgang op alle vier de afspraken uit het Klimaatcommitment (zie rechts). Hierbij wordt voortgebouwd op eerdere inzichten over CO₂e-metingen en actieplannen, en wordt aanvullend gerapporteerd over de inspanningen voor de energietransitie en de overlegstructuur van de financiële sector om de doelen te halen. Vanwege het commitment van de sector om vanaf 2020 gefinancierde emissies te rapporteren en uiterlijk in 2022 actieplannen te publiceren, lag de focus van de samenwerking, en daarmee van deze rapportage, de afgelopen jaren op meten, rapporteren en het opstellen van actieplannen. Daarbij zijn belangrijke stappen gezet. Inmiddels richten de instellingen zich, zowel individueel als in samenwerking met elkaar, steeds meer op het financieren van de energietransitie.

Het verduurzamen van de opwek en consumptie van energie is essentieel voor de transitie naar een duurzame economie. Daarom is de financiële sector binnen het Klimaatcommitment een inspanningsverplichting aangegaan, binnen de kaders van wet- en regelgeving en de risicorendementsdoelstellingen, om een bijdrage te leveren aan de financiering van de energietransitie. Financiële instellingen gaven individueel invulling aan de inspanningsverplichting ten aanzien van de energietransitie (zie pagina 8 t/m 13). In 2023 besloot de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment (CFSK) de samenwerking binnen de sector op dit thema te intensiveren. Daarom wordt ook deze afspraak vanaf nu meegenomen in de Voortgangsrapportage.

De CFSK en de Werkgroep Klimaatcommitment (WGKC) bestaan uit vertegenwoordigers van de koepelorganisaties van de financiële sector, het ministerie van Financiën en het ministerie van Klimaat en Groene Groei. De CFSK komt gemiddeld één keer per kwartaal bijeen om de richting en de voortgang van het Klimaatcommitment verder te bespreken. De WGKC komt maandelijks bijeen om hier verder invulling aan te geven en om de communicatie met, en coördinatie van de inzet van ondertekenaars ter hand te nemen. Ook wordt jaarlijks een klimaatwerkconferentie voor ondertekenaars georganiseerd en vindt er een dialoog met maatschappelijke stakeholders zoals ngo's en kennisinstituten plaats. Van deze vergaderingen en bijeenkomsten wordt in de huidige rapportage geen verslag gedaan.

Commitment van de financiële sector

De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen (hierna kortweg aangeduid als CO₂) in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving, en vraagt om brede steun en effectieve medewerking van alle betrokkenen en belanghebbenden.

Hiertoe verbinden de ondertekende partijen zich in overeenstemming met hun rol in de financiële keten, verantwoordelijkheid en capaciteit aan de volgende te nemen acties:

a. De betrokken partijen nemen deel aan de financiering van de energietransitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet & regelgeving en de risico-rendementsdoelstellingen. Waar nodig en nuttig worden samen met Invest-NL en andere relevante partijen de financieringsmogelijkheden voor verduurzaming geoptimaliseerd.

b. De partijen ondernemen actie om het CO₂e-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de vorm die voor hun het meest passend is. De partijen kunnen hun eigen methodiek kiezen maar verbinden zich aan een proces om onderling ervaringen te delen, resultaten vergelijkbaar te maken en stappen te zetten om de meting te verbeteren en te verdiepen. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de internationale ontwikkelingen en standaarden op dit gebied.

c. Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement, en financieringen van CO₂-reducerende projecten.

d. Dit commitment maakt integraal onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Partijen organiseren jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Het commitment van de financiële sector aan het welslagen van de noodzakelijke energietransitie heeft zowel betrekking op het aanbieden van passende marktconforme financieringsarrangementen voor verduurzaming, als op het integreren van klimaatdoelen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen in de eigen strategie.

De financiële sector wil een substantiële bijdrage leveren aan verduurzamingsprojecten om de energietransitie in de verschillende sectoren van de economie en de samenleving goed vorm te geven, op marktconforme basis. De financiële sector heeft zich via de taakgroep Financiering van het Klimaatakkoord ingezet voor het bevorderen van cross-sectorale vormen van financiering om de afstemming van vraag en aanbod van financiering beter op elkaar af

Deze rapportage richt zich op de volgende acties uit het Klimaatcommitment:

a. Bijdragen aan financiering energietransitie
De partijen hebben zich gecommitteerd aan een inspanningsverplichting om bij te dragen aan de financiering van de energietransitie.

b. Het meten van het CO₂e-gehalte

De partijen ondernemen actie om het CO₂e-gehalte van hun relevante financierings- en beleggingsactiviteiten te meten. Vanaf boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de voor hen meest geschikte vorm.

c. Voortgang op doelstellingen en acties in de actieplannen

Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen, met inbegrip van reductiedoelstellingen voor 2030, bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen.

d. Partijen organiseren jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Aandachtspunten bij het lezen van dit rapport

Leidraad 2023

De huidige Voortgangsrapportage is opgesteld aan de hand van de definities en afspraken zoals beschreven in de 'Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen' (de Leidraad). Deze is in juli 2023 gepubliceerd door de koepelorganisaties¹ van de Nederlandse financiële sector. De belangrijkste verschillen in de Leidraad ten opzichte van 2022 zijn:

1. beleggingsinstellingen rapporteren vanaf boekjaar 2023 ook over **staatsobligaties**;
2. instellingen rapporteren vanaf boekjaar 2023 ook over gefinancierde **scope 3-emissies** of zij geven aan waarom dit niet mogelijk of niet wenselijk is;
3. instellingen geven bij het rapporteren van het CO₂-gehalte en bij het presenteren van reductiedoelstellingen inzicht in het gebruik van **carbon offsets en/of carbon credits**.

Investeerders en kredietverleners

Net als in de Leidraad, wordt er in dit rapport een onderscheid gemaakt tussen investeerders en kredietverleners. De activiteiten van deze twee groepen zijn namelijk dusdanig verschillend, dat het voor bepaalde rapportageaspecten nuttig is om dit onderscheid te maken.

In de data-uitvraag hebben instellingen aangegeven of zij een kredietverlener, investeerder, of allebei zijn. Van de 49 instellingen gaven er 37 aan enkel beleggingen te hebben. Deze instellingen zijn vermogensbeheerders, pensioenfondsen en verzekeraars. Er zijn 4 banken die enkel een kredietportefeuille hebben. De overige 8 instellingen gaven aan zowel een investeerder als een kredietverlener te zijn. Zij hebben over beide portefeuilles gerapporteerd.

Tot slot is het van belang te benoemen dat vermogensbeheerders ('asset managers') beperkt beleggingen op de eigen balans hebben. Ze beheren vooral vermogen van andere partijen ('asset owners'). Beleggingen op de balans van andere investeerders (hun klanten: pensioenfondsen en verzekeraars), maken dus een groot deel uit van het beheerd vermogen van de vermogensbeheerders. Vermogensbeheerders kunnen hun klanten stimuleren duurzaam te investeren, maar de betrokken klanten kiezen uiteindelijk zelf hoe hun geld belegd wordt².

¹ De vier koepelorganisaties zijn het Verbond van Verzekeraars (VvV), de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS) en de Pensioenfederatie (PF).

² Voor aanvullende inzichten over de verschillen tussen de typen instellingen, en de rol van vermogensbeheerders in het Klimaatcommitment, zie: [Antwoorden op vragen aan de financiële sector over klimaatdoelen](#).

Gefinancierde scope 1-, 2- en 3-emissies

De emissies in dit rapport betreffen de CO₂e-emissies die zijn uitgestoten door de bedrijven in de portefeuilles van de financiële instellingen. Het gaat dus om de *gefinancierde* emissies, oftewel de emissies van bedrijven waarin financiële instellingen investeren, of waar zij krediet aan verlenen. Deze emissies worden onderverdeeld in scope 1-, 2- en 3-emissies:

- Scope 1-emissies omvatten de directe CO₂e-emissies die zijn vrijgekomen door het gebruik van brandstoffen in de productieprocessen van de gefinancierde bedrijven (bijvoorbeeld bij het gebruik van een ketel, ovens of auto's).
- Scope 2-emissies omvatten de indirecte CO₂e-emissies die zijn vrijgekomen bij het opwekken van elektriciteit die door de gefinancierde bedrijven wordt verbruikt.
- Scope 3-emissies omvatten de indirecte CO₂e-emissies in de waardeketen van de gefinancierde bedrijven.

Datavolledigheid en -vergelijkbaarheid

Om een zuivere vergelijking tussen 2022 en 2023 te waarborgen, is een aantal keuzes gemaakt bij de kwantitatieve data-analyse. De dataset voor 2022 is gecorrigeerd voor de twee instellingen die in 2023 uit het Klimaatcommitment zijn gestapt en voor enkele instellingen die hun cijfers voor 2022 hebben herzien op basis van nieuwe methoden of inzichten. Hierdoor komen de cijfers voor 2022 niet exact overeen met de getoonde cijfers in de vorige Voortgangsrapportage.

Daarnaast staat bij elke grafiek in dit rapport de datavolledigheid, uitgedrukt als percentage van het totale gerapporteerde vermogen dat is opgenomen in de analyses. De twee belangrijkste redenen voor een niet volledige datadekking zijn: a) de instellingen die uitsluitend cijfers voor 2023 hebben aangeleverd zijn niet meegenomen in de vergelijkingen met 2022, en b) de instellingen die enkel totale cijfers hebben gerapporteerd (dat wil zeggen zonder een uitsplitsing naar sector, beleggingscategorie of staatsobligaties) zijn alleen meegenomen in de analyses over de totale portefeuilles. In alle gevallen bedraagt de datadekking meer dan 95%, wat een solide basis biedt voor de gepresenteerde inzichten. Nadere toelichting is opgenomen in de Verantwoording (Appendix 2).

Managementsamenvatting (1/2)

Conclusie 1: Instellingen spannen zich in om financiering van de energietransitie een integraal onderdeel van hun klimaatbeleid te maken

Dit rapport beslaat voor het eerst de inspanningsverplichting voor het financieren van de energietransitie. Aangezien er nog geen sectorbrede definitie van het begrip 'energietransitie' bestaat en indicatoren voor het meten van de bijdrage per instelling verschillen, is het vooralsnog niet mogelijk om de omvang van de financiering in één, of enkele cijfers te vatten. Instellingen hebben gerapporteerd in totaal 56 miljard euro aan projecten in zonne- en windenergie uit te hebben staan, 72 miljard euro in duurzame hypotheek, en 23 miljard euro in duurzame infra-structuur.¹ De totale financiering in fossiele energie¹ bedraagt 54 miljard euro. Daarnaast verrichten instellingen een breed palet aan inspanningen om bij te dragen aan de energietransitie, waarbij het afbouwen van de fossiele financiering, het investeren in groene obligaties (92,5 miljard euro), het verduurzamen van hypotheek en inspanningen omtrent de sturing en meting van de impact het meest genoemd worden. Inspanningen zijn hierbij doorgaans niet uitsluitend gericht op de energietransitie, maar vormen een integraal onderdeel van hun klimaatbeleid.

Conclusie 2: Instellingen zetten in op onderlinge samenwerking en innovatieve financieringsstructuren om de financiering van de energietransitie verder te bevorderen. Zij hebben daarbij behoefte aan consistent overheidsbeleid

De financiële sector spant zich op diverse manieren in voor het financieren van de energietransitie, maar ervaart daarbij ook aanzienlijke uitdagingen. Instellingen geven aan dat een gebrek aan financierbare projecten met het juiste risico-rendementsprofiel, inconsistent overheidsbeleid, een ongelijk speelveld tussen duurzame en fossiele energie en beperkte gegevenskwaliteit en transparantie de grootste belemmeringen vormen. Daarnaast geven enkele instellingen, met name banken, aan dat interne organisatiestructuren een effectieve samenwerking tussen afdelingen bemoeilijken. Instellingen zien echter ook duidelijke oplossingsrichtingen. Ze pleiten voor innovatieve financieringsstructuren, zoals *pooled funds* en *blended finance*, om risico's te beperken en voor het versterken van samenwerking tussen de publieke en private sector. Betere data en transparantere rapportagestandaarden worden cruciaal geacht om gedegen investeringsbeslissingen te nemen. Tot slot zien instellingen consistent en langetermijnbeleid van de overheid als essentieel om de energietransitie te versnellen.

Conclusie 3: Er is een daling gerapporteerd van zowel de scope 1- en 2-emissies als de emissie-intensiteit

De absolute emissies voor scope 1 en 2 zijn gedaald van 218 Mt CO₂e in 2022 naar 206 Mt CO₂e in 2023 (exclusief staatsobligaties). Ook de economische emissie-intensiteit, het aantal absolute CO₂e-emissies per geleende of geïnvesteerde euro, is gedaald bij elk van de vier subsectoren. Deze dalingen kunnen deels worden verklaard door de maatregelen die de instellingen hebben ingezet om de emissiereductie te realiseren, zoals het afstoten van investeringen of kredieten in fossiele energie, of het opbouwen van een portefeuille in koolstofarme bedrijven. Net als in voorgaande jaren, spelen ook andere factoren een rol, zoals de kwaliteit van data, marktschommelingen of veranderingen van meetmethoden. Het is niet mogelijk om te bepalen of de emissies in de reële economie ook gedaald zijn. De rapportage van de scope 3-emissies is significant gestegen, met name bij banken en pensioenfondsen. In het bijzonder de kwaliteit en beschikbaarheid van data en meetmethoden liggen hieraan ten grondslag. Om een conclusie te trekken over een mogelijke trend in de gerapporteerde emissies, is het daarom van belang om data over meerdere jaren te monitoren en consistentie in de meetmethoden te verkrijgen.

56 MLD

euro hebben de instellingen geleend aan en geïnvesteerd in zonne- en windenergie (in 2022: niet gerapporteerd)

Voor 83%

van de totale portefeuille (in euro) zijn de gefinancierde emissies in 2023 gerapporteerd (in 2022: 68%)

5,6%

is de daling van de gerapporteerde, absolute scope 1- en 2-CO₂e-emissies in boekjaar 2023 ten opzichte van 2022 (excl. staatsobligaties)

¹ Bedragen zijn gebaseerd op de instellingen die deze thema's in de portefeuille hebben en deze apart hebben gemeten en gerapporteerd; dit betreft dus geen volledig beeld van de financiering van deze categorieën. Door verschillen in definities en de reikwijdte van deze rapportage, kunnen cijfers mogelijk afwijken van andere rapportages over vergelijkbare thema's. Zie pagina 9 en Appendix 1 voor aanvullende duiding van begrippen.

Managementsamenvatting (2/2)

Conclusie 4: Staatsobligaties vormen dit jaar een significante categorie in zowel omvang van de portefeuille als gerapporteerde emissies

Zowel kredietverleners als investeerders passen de prioritering van de emissiemetingen uit de Leidraad effectief toe: emissies over 98% van de portefeuille in prioriteitssectoren (kredietverleners) en 87% van de beleggingscategorieën met prioriteit zijn gemeten. Bij kredietverleners valt echter op dat het merendeel van zowel het vermogen als de scope 1- en 2-emissies niet in de prioriteitssectoren zit. Dit beeld zou waarschijnlijk veranderen indien ook naar scope 3-emissies wordt gekeken. Dit toont het belang van continue verbeteringen in meetmethodologieën (bijvoorbeeld omtrent scope 3) en van verdere specificering om gericht te kunnen sturen op de klimaatdoelstellingen. Voor zowel kredietverleners als investeerders valt ook op dat de metingen over staatsobligaties aanzienlijk gestegen zijn dankzij de nieuwe PCAF-meetmethode, zowel in absoluut aantal als voor de emissie-intensiteit. Voor investeerders bedragen deze 58% van het totale aantal scope 1- en 2-emissies in de beleggingsportefeuille. Instellingen geven echter aan slechts beperkt te kunnen sturen op staatsobligaties, wat het reduceren van deze emissies lastig maakt.

Conclusie 5: 35 van de 49 instellingen geven aan op schema te liggen met hun reductiedoelen; 9 instellingen liggen deels op schema

Alle instellingen hebben een actieplan gepubliceerd en 47 van de 49 instellingen hebben hierbij ook tussentijdse reductiedoelen geformuleerd; 15 instellingen hebben hun actieplannen hebben aangepast ten opzichte van boekjaar 2022. Zij hebben onder andere hun beleid aangescherpt, strengere richtlijnen of nieuwe engagementprogramma's geïmplementeerd of hun portefeuille geherstructureerd richting meer koolstofarme bedrijven. 19 instellingen monitoren jaarlijks of ze op schema liggen met hun doelstellingen; 28 instellingen doen dat vaker. In vergelijking met boekjaar 2022 is het aantal instellingen dat aangeeft op schema te liggen met hun doelen vrijwel gelijk gebleven (35/49). Daarnaast geven 9 instellingen aan voor een deel van de sectoren/beleggingscategorieën op schema te liggen. 4 banken geven aan dat resultaten in de vastgoedsector, inclusief hypotheek, relatief vaak achterblijven. Het aantal instellingen dat niet weet of ze op schema liggen, is aanzienlijk gedaald ten opzichte van vorig jaar, namelijk van 16 naar 6. Meer instellingen hebben dus inzicht gekregen in hun voortgang.

Conclusie 6: Instellingen treffen een breed palet aan maatregelen om hun gefinancierde emissies te reduceren; carbon offsets worden daarbij nauwelijks ingezet

De acties die instellingen nemen om de gestelde doelen te behalen, zijn consistent met vorig jaar: Engagement is nog steeds het meest gebruikte instrument, ondanks het feit dat de effectiviteit hiervan lastig te meten is. Van de 44 instellingen die engagement toepassen, meten er 23 de emissiereductie van deze bedrijven. Uitsluiting en uitfasering van bedrijven worden ook door veel instellingen gebruikt, maar alleen indien andere maatregelen onvoldoende resultaat tonen. *Portfolio tilting*, oftewel het herstructureren van de portefeuille richting koolstof-armere beleggingen, wordt dit jaar voor het eerst genoemd door investeerders. Naast de maatregelen die instellingen nemen voor het reduceren van de emissies in de portefeuille, gebruiken instellingen ook (beleids)instrumenten om effectief op de actieplannen en doelen te kunnen sturen, zoals integratie van duurzaamheidscriteria in belonings- of risicobeleid. Het gebruik van carbon offsets, dit jaar voor het eerst in kaart gebracht, werd in 2023 door slechts één instelling gebruikt voor het compenseren van de gefinancierde emissies. Vrijwel alle instellingen richten zich dus op het reduceren van gefinancierde emissies zonder carbon offsets.

40/49

instellingen rapporteerden in 2023 de emissies over scope 3 (in 2022: 33/52 instellingen)

88%

Voor 88% van de totale portefeuille in prioriteitssectoren of -categorieën (in euro) zijn de emissies gerapporteerd in 2023 (in 2022: 87% op basis van categorisering Leidraad 2022)

35

van de 49 instellingen geven aan dat de geboekte progressie in lijn is met het gestelde reductiedoel (in 2022: 35/52 instellingen)

Actie a:

**Financiering van de
energietransitie**

Inleiding en leeswijzer inspanningsverplichting voor de financiering van de energietransitie

De eerste afspraak binnen het Klimaatcommitment luidt: “Instellingen hebben zich gecommitteerd om deel te nemen aan de financiering van de energietransitie. Hiertoe aanvaardden zij een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet- en regelgeving en de risico-rendementsdoelstellingen.” Dit rapport brengt voor het eerst in kaart op welke manieren en in welke mate de deelnemende instellingen vormgeven aan deze afspraak. Hieronder staat toegelicht hoe dit is aangepakt.

Definitie energietransitie

Om tot nader inzicht in deze afspraak te komen, is het allereerst van belang om vast te stellen wat er met het concept ‘energietransitie’ bedoeld wordt. Uit de informatie die voor dit rapport is verzameld, blijkt dat er binnen de financiële sector vooralsnog geen uniforme definitie van dit begrip bestaat. Wel is er overeenstemming over wat er in de kern bedoeld wordt, namelijk de transitie van een fossiele (koolstofrijke) economie naar een koolstofarme economie. Een concept dat hier nauw mee samenhangt is ‘transitiefinanciering’. Instellingen zetten zich in voor het ontwikkelen van financiële producten die aansluiten bij het financieren van de energietransitie. Het wetgevende kader en de ontwikkelingen daarin zijn belangrijk voor de financiële instellingen. Zij geven tevens aan meer te willen gaan samenwerken op het financieren van de energietransitie. De verwachting is dat dit in toekomstige Voortgangsrapportages meer aan bod zal kunnen komen.

Inspanningsverplichting

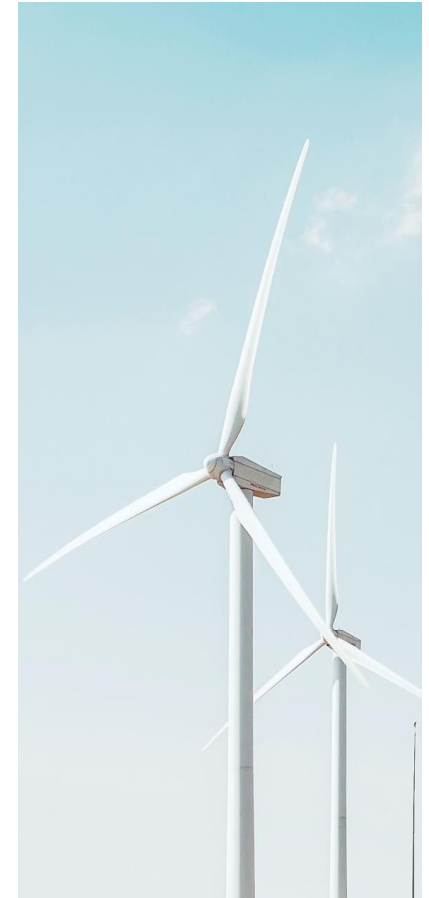
De afspraak omtrent het financieren van de energietransitie in het Klimaatcommitment betreft een inspanningsverplichting. In tegenstelling tot een resultaatverplichting, is het lastig om hier objectief en (enkel) kwantitatief over te rapporteren. Op verzoek van de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment (CFSK) is ervoor gekozen om ook de inspanningsverplichting in kaart te brengen. De CFSK wil vooral de context schetsen van de feiten en data die beschikbaar zijn en waarover consensus bestaat dat deze essentieel zijn voor (het financieren van) de energietransitie. De inzichten geven een beeld van de verschillende inspanningen die instellingen verrichten om de energietransitie te stimuleren. De kwalitatieve inzichten zijn verkregen middels diepte-interviews met medewerkers van financiële instellingen en de analyse van data die instellingen hebben aangeleverd middels een online vragenlijst.

Reikwijdte van de energietransitie

In de huidige rapportage wordt geen onderscheid gemaakt tussen investeringen en financieringen in Nederlandse versus buitenlandse projecten. Dit is omdat kredieten en investeringen door instellingen vaak internationaal van aard zijn en niet in alle gevallen separaat gerapporteerd (kunnen) worden.

Leeswijzer

De rapportage over de inspanningsverplichting voor de energietransitie is als volgt opgebouwd: pagina 10 biedt een kwantitatief overzicht van de financiering in de energietransitie en de meetinspanningen van instellingen. Pagina 11 beschrijft de verschillende inspanningen die instellingen leveren voor de energietransitie in meer detail. Pagina 12 beschrijft de uitdagingen die zij hierbij ervaren en pagina 13 presenteert mogelijke oplossingsrichtingen die de sector identificeert om deze uitdagingen te overwinnen. Voor definities van de gebruikte begrippen, zie Appendix 1.

De financiering van de energietransitie richt zich onder meer op zonne- en windprojecten, duurzame hypotheek en afbouw van fossiele energie¹; groene obligaties spelen hierin een significante rol

Om een kwantitatief beeld te schetsen van de omvang van de financiering van de energietransitie, zijn er verschillende datapunten nodig. Voor dit rapport is gekozen voor een aantal indicatoren waarover brede overeenstemming bestaat, en die door de meeste instellingen al gemeten worden over boekjaar 2023: de financiering van hernieuwbare energie (wind en zon), het investeren in toekomstige energie-infrastructureur, groene hypotheek en fossiele financieringen (om de onderlinge verhouding en afbouw te meten).¹

56 MLD

euro is de totale financiering van de opwek van zonne- en windenergie (o.b.v. 23 van de 36 instellingen die dit in de portefeuille hebben en hierover rapporteren)

Centraal binnen de energietransitie staat het opwekken van energie uit hernieuwbare bronnen. Hoewel er diverse definities en interpretaties bestaan van wat geclassificeerd kan worden als 'hernieuwbare' energie, is er consensus in de sector over zonne- en windenergie in deze categorie valt. Echter, de interpretatie, zoals de reikwijdte van wat er onder deze categorie valt, kan wel per instelling kan verschillen. Van de 49 instellingen geven er 36 aan projecten in de zonne- en windenergie in de portefeuille te hebben, waarvan 23 instellingen de data voor deze financieringen apart meten en/of rapporteren. Zij financieren gezamenlijk voor 56 miljard euro aan zonne- en windenergie. Daarnaast geven 36 instellingen aan projecten omtrent energie-infrastructureur in de portefeuille te hebben, zoals investeringen in laadinfrastructuur voor elektrische auto's of energieopslag, waarvan 20 dit ook meten en/of rapporteren. Deze 20 instellingen zijn samen goed voor 23 miljard euro in deze categorie. Financiering van groene obligaties, waar projecten ter bevordering van de energietransitie soms ook onder vallen, zijn goed voor 92,5 miljard euro, op basis van 35 instellingen die dit apart meten/rapporteren (zie ook volgende pagina).

72 MLD

euro is de totale financiering van hypotheek/vastgoed met een energielabel A of hoger (o.b.v. 26 van de 40 instellingen die dit in de portefeuille hebben en hierover rapporteren)

Ook de gebouwde omgeving is cruciaal voor de energietransitie. Daarom is de tweede indicator hier de financiering van duurzame hypotheek (energielabel A en hoger). Immers, woningen met een hoog energielabel (A of hoger) zijn minder CO₂e-intensief dan andere woningen, wat een directe positieve klimaatimpact heeft. Daarnaast is de gezamenlijke omvang van de hypotheekportefeuille groot (44% van de totale portefeuille in euro's voor kredietverleners; 6% voor investeerders). Van de 49 ondertekenaars van het Klimaatcommitment, geven 40 instellingen aan hypotheek in de portefeuille te hebben. Al deze instellingen geven aan ook hypotheek met energielabel A of hoger in de portefeuille te hebben; 26 instellingen meten en/of rapporteren deze financiering ook apart en zijn hiermee in totaal goed voor een financiering van 72 miljard euro.

54 MLD

euro is de totale financiering van fossiele energie (o.b.v. 30 van de 41 instellingen die dit in de portefeuille hebben en hierover rapporteren)

Hoewel een hoog aandeel duurzame hypotheek in de portefeuille positief is, geeft met name de trend van dit cijfer over tijd inzicht in de voortgang van de reductiedoelen en de energietransitie. De transitie wordt immers in het bijzonder gerealiseerd door woningeigenaren met een hypotheek met een laag energielabel te stimuleren om hun huis te verduurzamen. Bovendien hebben instellingen met een groot aantal hypotheek met een laag energielabel vaak een hoog reductiepotentieel. De meeste van deze instellingen nemen concrete maatregelen om hypotheek te verduurzamen, zoals het stimuleren van energiebesparende maatregelen bij consumenten (zie ook volgende pagina).

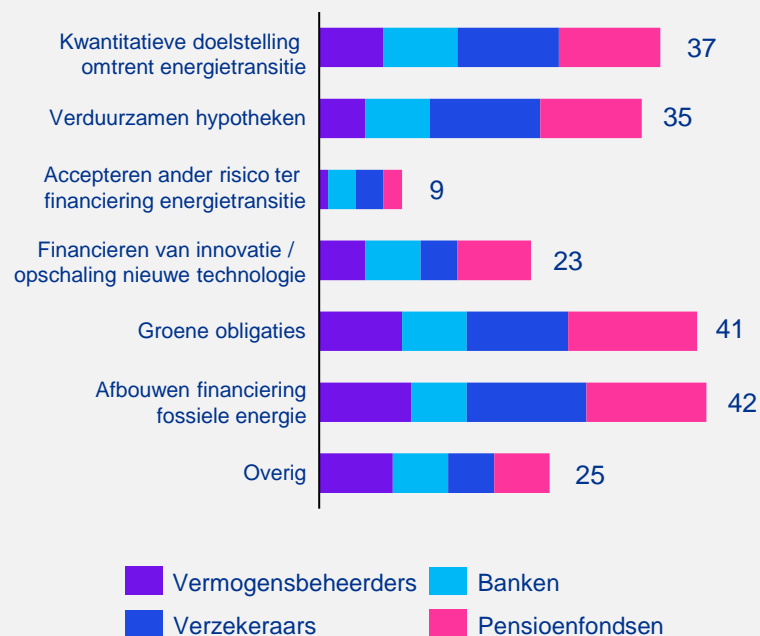
Tot slot geven instellingen aan dat, naast het financieren van een koolstofarme economie met hernieuwbare energie, ook het afbouwen van financiering in fossiele energie een essentieel onderdeel is van de energietransitie; 8 van de 49 instellingen geven aan geen fossiele energie in de portefeuille te hebben. Van de overige 41 instellingen meten en rapporteren 30 instellingen deze data apart. Deze 30 instellingen zijn in totaal goed voor 54 miljard euro.

¹ Nog niet alle instellingen waren voor dit rapport in staat om bovengenoemde indicatoren separaat te rapporteren. Daarom geven bovenstaande cijfers niet een volledig beeld van de totale omvang van de financiering van de genoemde sectoren en categorieën. Door verschillen in definities en de reikwijdte van deze rapportage, kunnen cijfers mogelijk afwijken van andere rapportages over vergelijkbare thema's.

Instellingen leveren diverse inspanningen om deel te nemen aan de financiering van de energietransitie, met een focus op het opbouwen van een koolstofarme en afbouwen van fossiele economie

Instellingen noemen een breed palet aan instrumenten in het kader van de financiering van de energietransitie. De meeste van deze instrumenten zijn niet exclusief gericht op de energietransitie, maar dragen hier wel aan bij. De impact van deze maatregelen op de financiering van de energietransitie specifiek, is dan ook moeilijk in kaart te brengen. Gefinancierde emissies en *avoided emissions* worden het vaakst genoemd als (mogelijke) manier om de impact te berekenen.

Welke inspanningen leveren instellingen om bij te dragen aan de financiering van de energietransitie? ¹

Voor het opbouwen van een koolstofarme economie investeren 41 instellingen in groene obligaties (zie ook vorige pagina). Er is echter geen specifieke (sub)categorie van obligaties die bijdragen aan de energietransitie. Dat is duidelijker bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving: 27 instellingen zeggen hun hypotheekportefeuille te verduurzamen door middel van kwalitatieve inspanningen, zoals diensten aan consumenten om hun energieverbruik te verlagen. Voorbeelden zijn het geven van korting op een duurzame ('groene') hypotheek of hulp bij de verduurzaming van het huis, zoals het aanschaffen van een warmtepomp of zonnepanelen. Andere instrumenten voor het verduurzamen van de hypotheekportefeuille zijn het verminderen/afwijzen van hypotheek met een laag energielabel (door 6 instellingen) of het stellen van interne kwantitatieve doelen (door 22 instellingen).

Ook het financieren van innovatie of het opschalen van nieuwe energietechnologieën wordt veel genoemd. Voorbeelden zijn technologieën voor de opwek van groene waterstof, het verhogen van energie-efficiëntie en het verbeteren van energieopslag. Om innovatiefinanciering mogelijk te maken is het soms nodig om een hoger risiconiveau te accepteren, of een ander financieringsinstrument in te zetten. Dat laatste zien we bijvoorbeeld bij het opzetten van specifieke fondsen, waaronder *pooled funds* (zie pagina 13) voor impact of klimaatinvesteringen (waar de energietransitie vaak onder valt). *Blended finance*, oftewel het doen van investeringen/financieringen in samenwerking met andere private of publieke partijen, wordt ook genoemd onder de optie 'overig' (zie toelichting pagina 13). Ook benadrukken instellingen het belang van het financieren van bedrijven, vastgoed en sectoren die mogelijk nog niet duurzaam zijn, om hen te helpen actief stappen te zetten richting verduurzaming.

Naast directe financiering richten instellingen hun inspanningen ook op het versterken van monitoring en sturing. Zo hebben 23 van de 49 instellingen kwantitatieve indicatoren ontwikkeld. Deze indicatoren variëren per instelling, afhankelijk van de specifieke portefeuille. Instellingen die geen expliciete energietransitie-indicatoren hebben, geven vaak aan dat dit onderwerp onder de klimaatdoelen valt. Dit geldt vaak ook voor het meten van impact (gedaan door 18 instellingen), dat meestal een berekening betreft van de gefinancierde emissies (niet-energietransitie-specifiek). Soms worden *avoided emissions* berekend, vooral met betrekking tot groene obligaties.

¹ Aantal betreft het aantal instellingen. Naast deze maatregelen, geven instellingen aan ook de traditionele instrumenten in te zetten, zoals engagement en het hanteren van specifieke criteria in beleggingen/financieringen (zie pagina 25).

De meeste uitdagingen bij het financieren van de energietransitie komen voort uit afhankelijkheden op verschillende niveaus; dit toont de noodzaak tot systeemverandering, samenwerking en creativiteit

De eerste afspraak van het Klimaatcommitment stelt dat financiële instellingen zich inspanssen 'binnen de kaders van wet- en regelgeving en risico-rendementsdoelstellingen'. De praktische gevolgen van deze kaders laten duidelijk zien dat de energietransitie een systeemvraagstuk is, waarbij veel verschillende partijen een rol spelen. Financiële instellingen erkennen dat ook zij een rol hebben, maar ervaren zowel intern als extern obstakels die de individuele bijdrage van een instelling aan de energietransitie compliceren. Deze uitdagingen worden op deze pagina toegelicht. Instellingen hebben ook oplossingsrichtingen; deze worden op de volgende pagina toegelicht.

Gebrek aan financierbare projecten met juist risico-rendementsprofiel

Instellingen geven aan dat er niet altijd voldoende (schaalbare) projecten beschikbaar zijn met een sluitende businesscase en het juiste risico-rendementsprofiel. Met name vroege fase-projecten, zoals investeringen in nieuwe technologieën, hebben veelal een te hoog risico. Het risico-rendementsprofiel is vaak onzeker doordat innovatieve technologieën en businessmodellen, zoals waterstof en product-as-a-service, nog volop in ontwikkeling zijn. Tegelijkertijd zijn volwassen projecten, met een lager risicoprofiel, schaars in de energietransitie. Hierdoor is het moeilijk om langetermijnrisico's en -rendementen te voorspellen. Aangezien instellingen beperkte ruimte hebben om investeringen met een hoog risicoprofiel op te nemen, kunnen zij deze projecten zonder risicodragend kapitaal vaak niet financieren.

Gebrek aan betrouwbare data en effectieve meetmethoden

Instellingen geven aan dat, net als bij het meten van gefinancierde emissies, de beschikbaarheid en kwaliteit van data uitdagingen vormen bij het meten van hun bijdrage aan de energietransitie. Het is complex om de impact van leningen en beleggingen op de reële economie te bepalen, omdat een causale relatie tussen de financiering en de daadwerkelijke transitie lastig vast te stellen is. Ook geven sommige instellingen aan dat het lastig te meten is of de projecten in hun portefeuille daadwerkelijk bijdragen aan het *vervangen* van fossiele energie, of alleen tegemoetkomen aan de groeiende vraag naar hernieuwbare energie. Daarnaast ervaren instellingen dat de tijd en middelen die zij inzetten voor het *meten* van impact, niet altijd in balans zijn met de beschikbare middelen om de beoogde verandering in de reële economie teweeg te brengen (impact *maken*).

Externe beleidsmatige belemmeringen

Instellingen geven aan dat de businesscase voor fossiele energie vaak sterker is dan voor groene energie. Als oorzaak noemen instellingen onder andere dat er momenteel een ongelijk speelveld bestaat in de markt, doordat de subsidie voor fossiele energie significant hoger is dan voor groene of nieuwe vormen van energie. Hierbij wordt benoemd dat er behoefte is aan regulering volgens het principe 'de vervuiler betaalt' om de markt te stimuleren de transitie te maken. Daarnaast geven instellingen aan dat onzekerheid in het politieke landschap zorgt voor onzekerheid in de markt, waardoor de industrie grootschalige investeringen in de energietransitie uitstelt. Er is behoefte aan een duidelijk en consistent langetermijnbeleid in lijn met de 1.5^e-graadoelstelling uit het Klimaatakkoord van Parijs (2015).

Organisatie in functionele eenheden

Tot slot signaleren instellingen ook enkele uitdagingen die voortkomen uit de manier waarop zij veelal georganiseerd zijn. Voor financiële instellingen is het behalen van specifieke risico-rendementsdoelen en kostenminimalisatie zeer belangrijk, en vooral banken zijn doorgaans georganiseerd in afzonderlijke, functionele eenheden ('silo's'). De inhoudelijke kennis is daardoor gefragmenteerd – mensen vinden elkaar moeilijk – en de lijnen waarbinnen men dient te opereren zijn strak. Dit staat transitievaardigheden zoals creativiteit, ondernemerschap, nieuwe samenwerkingen vinden en buiten gebaande paden denken, in de weg. Instellingen erkennen dat zij zich organisatorisch en inhoudelijk verder moeten ontwikkelen om de energietransitie te versnellen, maar geven ook aan dit niet alleen te kunnen. Samenwerking in de sector, ondersteuning van overheden en kennisinstellingen worden genoemd als cruciale ingrediënten.

Instellingen zien een belangrijke rol voor samenwerking en kennisdeling met andere private partijen en overheden om risico's voor het financieren van de transitie te verminderen, en silo's te doorbreken

Instellingen zien kansen in het realiseren van innovatieve financieringsstructuren en risicobeperkingen, betere gegevenskwaliteit en transparantie, en sterkere overheidsinterventie. Daarnaast wordt benadrukt dat interne silo's moeten worden doorbroken om meer samenwerking en kennisdeling te stimuleren. Samenwerking met overheden, kennisinstellingen en andere marktpartijen speelt een cruciale rol in het versnellen van deze transitie

Innovatieve financieringsstructuren en risicobeperkingen

Om het gebrek aan financierbare projecten met het juiste risico-rendementsprofiel aan te pakken, zien financiële instellingen potentieel in blended finance-oplossingen via publiek-private samenwerkingen (bijvoorbeeld samen met InvestNL of de Europese Investeringsbank). Door verschillende typen kapitaal, zoals subsidies, eigen vermogen en leningen, te combineren, kan het investeringsrisico in de energietransitie worden verminderd, wat de bereidheid tot financiering vergroot. Instellingen benadrukken ook de noodzaak van nieuwe financieringsmodellen¹ die aansluiten bij diverse projecten en beleggingscategorieën. Deze aanpak biedt oplossingen voor onzekerheid rondom nieuwe technologieën en verbetert het risicobeheer, wat de financiering van de energietransitie stimuleert.

Verbetering van gegevenskwaliteit en transparantie

Om het gebrek aan betrouwbare data en effectieve meetmethoden aan te pakken, richten instellingen zich op het verbeteren van gegevenskwaliteit en transparantie. Er is een grote behoefte aan betere data over CO₂e-uitstoot, energieverbruik en duurzaamheidsprestaties, bijvoorbeeld door middel van toegang tot gezamenlijke databases. Instellingen zien het daarnaast als essentieel om robuustere methoden voor datacollectie te ontwikkelen en rapportagestandaarden te harmoniseren, zoals via de IIGCC- en TPI-benaderingen (zie Appendix 3). Tot slot noemen instellingen dat het ontwikkelen van robuuste methoden nodig is om de daadwerkelijke impact van investeringen beter te kunnen beoordelen en te vergelijken. Dit helpt instellingen om gefundeerde beslissingen te nemen en hun bijdrage aan de energietransitie effectiever te sturen. Instellingen verwachten dat de recente toename van wetgeving op duurzaamheidsrapportage, zoals de CSRD, hieraan zal bijdragen.

Sterkere overheidsinterventie en beleidsmaatregelen

Om de externe beleidsmatige belemmeringen aan te pakken, benadrukken instellingen de behoefte aan sterkere overheidsinterventie en gerichte beleidsmaatregelen. Ze benadrukken de noodzaak van een gelijk speelveld tussen fossiele en groene energie door het 'de vervuiler betaalt'-principe in te voeren, waarbij subsidies voor fossiele energie worden verminderd en hernieuwbare energie meer wordt gestimuleerd (bijvoorbeeld middels CO₂e-beprijzing). Daarnaast is consistent en langetermijnbeleid van cruciaal belang om de onzekerheid in de markt te verminderen. Duidelijke en stabiele regelgeving kan de industrie vertrouwen geven om grootschalige investeringen in de energietransitie te versnellen. Instellingen hebben behoefte aan een actieve rol van de overheid voor het creëren van een gunstig investeringsklimaat in de energietransitie.

Meer kennisdeling met sectorgenoten, publieke en private partners

Om de versnippering van kennis binnen organisaties te doorbreken, noemen instellingen de noodzaak van meer interne samenwerking en kennisdeling. Dit kan worden bereikt door het opzetten van multidisciplinaire teams die verantwoordelijk zijn voor de energietransitie, waarin experts vanuit verschillende afdelingen samenwerken. Daarnaast kan het inzetten van platforms voor het delen van best practices binnen en tussen instellingen de uitwisseling van kennis bevorderen. Ook wordt samenwerking met externe partners zoals overheden en kennisinstellingen essentieel geacht om nieuwe inzichten en innovaties in de organisatie te brengen en de benodigde transitievaardigheden te versterken. Het bevorderen van kennisdeling kan leiden tot innovatieve oplossingen en een effectievere aanpak van gezamenlijke uitdagingen.

¹ Een ander genoemd voorbeeld van nieuwe financieringsmodellen is het samenvoegen (*poolen*) van activa van meerdere instellingen in een gezamenlijke structuur, zoals een fonds.

Actie b:

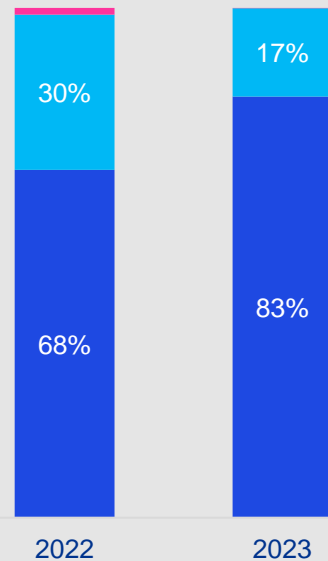

**CO₂e-gehalte van alle
relevante financieringen &
beleggingen**

In 2023 werden de emissies gemeten voor 83% van de totale portefeuille van de sector; dit is een stijging van 15 procentpunt ten opzichte van 2022

Het gemeten vermogen ten opzichte van de totale portefeuille van de sector¹

Datavolledigheid² 2022: 98% v.d. portefeuille
Datavolledigheid² 2023: 97% v.d. portefeuille

■ Gemeten
■ Niet gemeten
■ Verwaarloosbaar

Het Klimaatcommitment stelt dat ondertekenaars zich committeren aan het ondernemen van actie om het CO₂e-gehalte van hun *relevante* financierings- en beleggingsactiviteiten te meten. De definitie van het begrip 'relevantie' is sinds de ondertekening van het commitment verder aangescherpt. Vorig jaar gold dat in principe alle financieringen en beleggingen relevant waren, met uitzondering van de categorieën waarvoor het CO₂e-gehalte verwaarloosbaar was. In de 2023 herziene Leidraad komt het begrip 'verwaarloosbaar' niet terug en daarom is dit voor het huidige rapport niet uitgevraagd; immers alle financieringen en beleggingen zijn nu relevant. Desondanks hebben 13 investeerders aangegeven specifieke beleggingscategorieën niet te hebben gemeten omdat ze als niet-relevant gezien werden. Dit betreft bijvoorbeeld cash of derivaten/afgeleide producten.

De grafiek links toont dat in 2023 de CO₂e-emissies voor 83% van de totale portefeuille in de sector (vermogen in euro) zijn gemeten. In 2022 was dit 68%. Instellingen zijn in 2023 dus voor een groter aandeel van hun portefeuille de CO₂e-emissies gaan meten. De belangrijkste reden is dat rapportage over staatsobligaties vanaf 2023 'verplicht' werd volgens de Leidraad. De continue inspanning van de sector om de beschikbaarheid van data en meetmethoden te verbeteren, bijvoorbeeld via PCAF of samenwerkingsverbanden zoals de Net Zero Banking Alliance (NZBA), heeft hier ook aan bijgedragen.

Dit jaar is in het bijzonder van belang dat de nieuwe PCAF-meetmethode voor staatsobligaties breed is toegepast door instellingen. In lijn met deze ontwikkeling stelt ook de in 2023 herziene Leidraad dat over staatsobligaties gerapporteerd dient te worden. De resultaten daarvan staan op pagina 20. Ook naast staatsobligaties is PCAF de meest toonaangevende meetmethode, en wordt deze door 44 instellingen gebruikt.

Waar emissies nog niet gemeten worden, geven instellingen aan dat dit voornamelijk het geval is indien er niet voldoende data beschikbaar zijn. Zo is een deel van de gerapporteerde emissies gebaseerd op schattingen en industriegemiddelden. In andere gevallen ontbreekt er nog een toereikende methode. Met uitzondering van de staatsobligaties, is hier ten opzichte van vorig jaar weinig verschil in.

De Leidraad biedt de mogelijkheid om bepaalde sectoren (voor kredietverleners) of beleggingscategorieën (voor investeerders) te prioriteren. Hierbij focussen instellingen zich allereerst op sectoren en beleggingscategorieën die een relatief hoge klimaatimpact hebben (Categorie 1). Het doel hiervan is om een zo efficiënt mogelijk klimaatbeleid te formuleren en stapsgewijs toe te werken naar rapportages en actieplannen waarin alle categorieën betrokken worden. Wat zij met welke prioriteit gaan rapporteren of waarover ze actieplannen formuleren, kan echter per instelling en in de tijd verschillen. Voor enkele beleggingscategorieën en/of sectoren gaven instellingen aan de emissies niet te hebben gemeten, omdat deze categorieën niet geprioriteerd zijn. Op de volgende pagina's wordt het begrip 'prioriteit' verder toegelicht.

¹ Inclusief staatsobligaties.

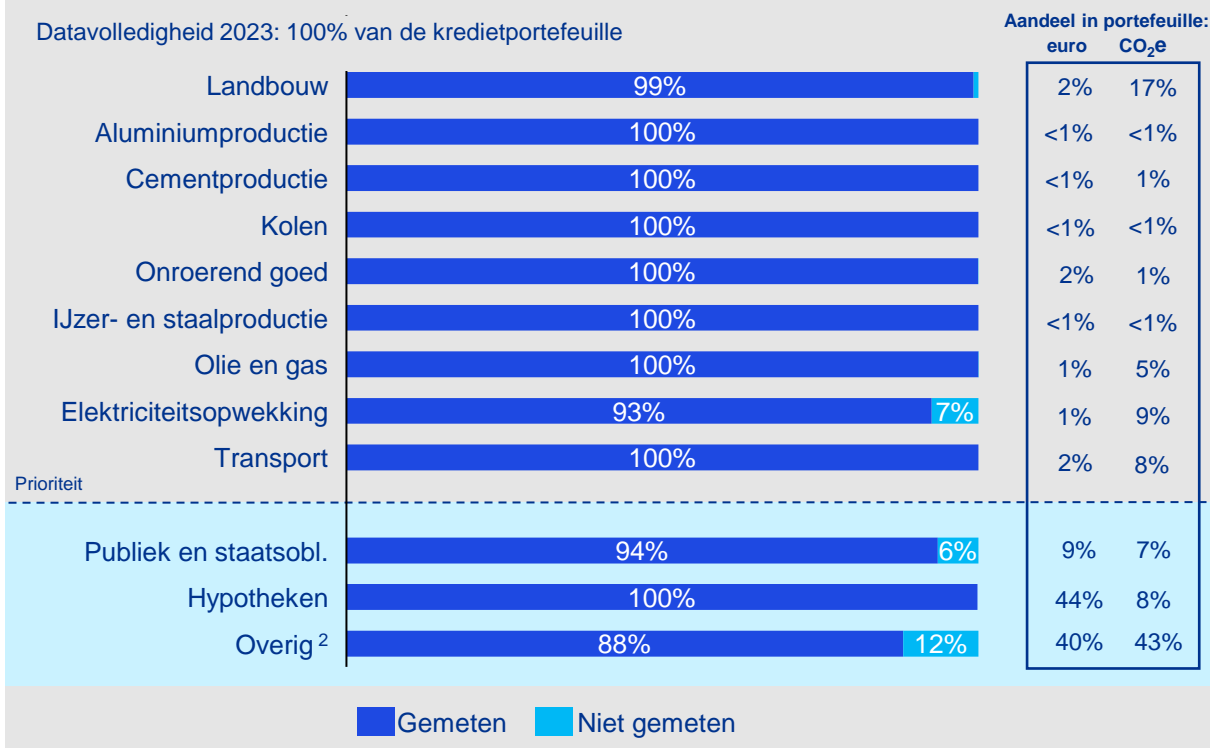
² Twee instellingen zijn niet meegenomen omdat geen juiste dan wel vergelijkbare data beschikbaar waren voor één of beide rapportageperiodes.

Van de geprioriteerde sectoren voor kredietverleners is landbouw het meest CO₂e-intensief (scope 1 en 2); het merendeel van de kredieten zit in minder intensieve categorieën, in het bijzonder hypotheek

De grafiek hieronder toont over hoeveel procent van de kredieten in de prioriteitssectoren de kredietverleners de scope 1- en scope 2-emissies meten. Ook toont de grafiek de omvang van deze sectoren ten opzichte van de totaalportefeuille en het aandeel van deze sectoren in de totale gerapporteerde emissies. Dit is op totaalniveau. De verhouding kan per instelling verschillen, afhankelijk van eventuele sectorfocus van de instelling.

Het vermogen waarover de CO₂e-emissies zijn gemeten ten opzichte van het totale vermogen per prioriteitssector (in %)¹

Datavolledigheid 2023: 100% van de kredietportefeuille

Kredietverleners meten in 2023 de scope 1- en 2-emissies over 98% van het vermogen in prioriteitssectoren, ten opzichte van 83% een jaar eerder.

Noemenswaardig is de verbeterde meetdekking bij onroerend goed, namelijk van 51% in 2022 naar 100% in 2023.

Verder valt op dat de gerapporteerde omvang van de kredieten van de landbouw is gedaald van 7% naar 2% van de totale portefeuille. De relatieve bijdrage aan de CO₂e-emissies is minder sterk gedaald, namelijk van 35% naar 17%. De stijging van de emissie-intensiteit van deze kredieten wordt primair gerapporteerd door één grote instelling; bij de overige kredietverleners is de intensiteit veelal gedaald.

De prioriteitssectoren zijn geselecteerd op basis van emissie-intensiteit (de sectoren met de hoogste intensiteit hebben prioriteit ten opzichte van overige sectoren, zie toelichting in Appendix 1). De cijfers tonen echter dat het merendeel van het vermogen en de scope 1- en 2-CO₂e-emissies niet in deze sectoren zitten. Dit beeld kan echter veranderen indien scope 3-emissies van de gefinancierde bedrijven meegenomen worden in deze berekening, bijvoorbeeld bij de olie- en gassector.

Voor het huidige rapport zijn ook het vermogen in de publieke sector en hypotheek uitgevraagd. Bij de publieke sector zijn meer emissies gemeten, over een groter deel van de portefeuille. Dit komt voornamelijk door de nieuwe meetmethode voor staatsobligaties (zie pagina's 17 en 20). De emissiecijfers van hypotheek zijn relatief weinig veranderd ten opzichte van vorig jaar.

Tot slot zien we bij de overige categorieën een significante stijging (van 30% naar 40% van het totale vermogen, en van 27% naar 43% van de totale CO₂e-emissies). De oorzaak hiervan is niet op basis van de gerapporteerde data vast te stellen. Dit toont het belang van continue verbeteringen in meetmethodologieën.

¹ De sectoren hypotheek en publieke sector (inclusief staatsobligaties) zijn niet opgenomen in de Leidraad, maar zijn hier toegevoegd, aangezien de data beschikbaar zijn. Onroerend goed is exclusief hypotheek.

² Zie [Protocol transparante rapportage over kredietverlening](#).

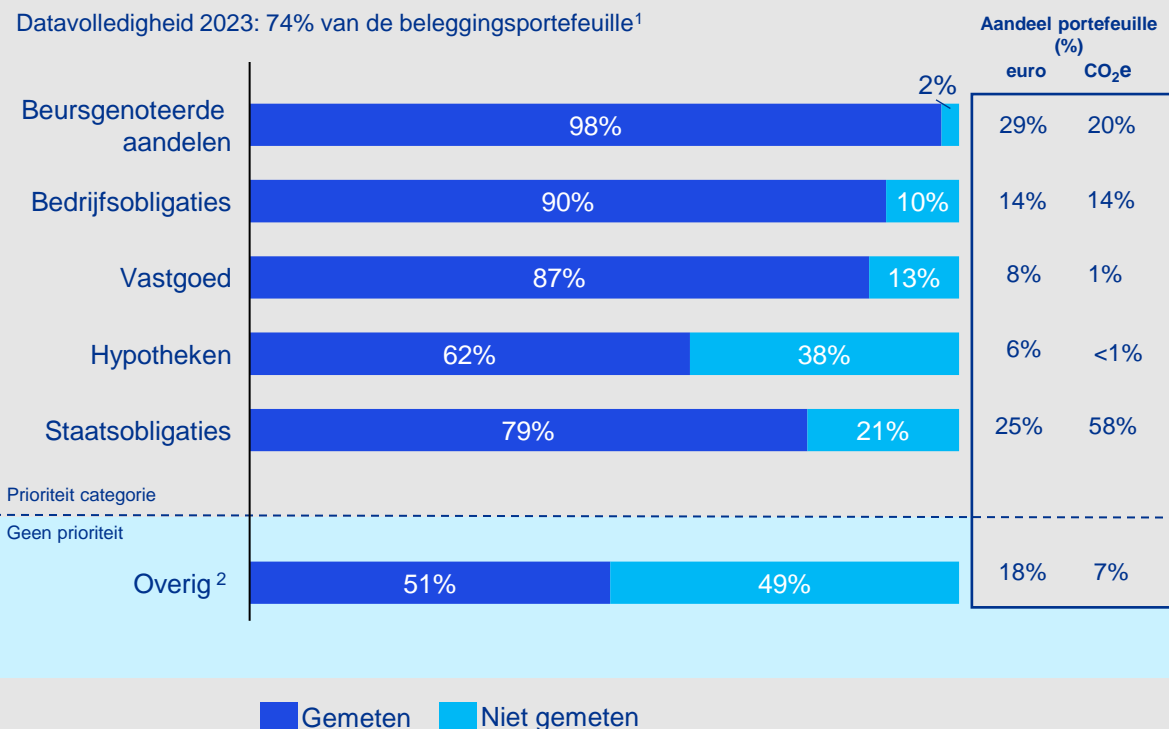

Investeerders rapporteren over 87% van het vermogen in de geprioriteerde beleggingscategorieën; de rapportage over staatsobligaties is sterk toegenomen, vooral dankzij de nieuwe PCAF-meetmethode¹

De grafiek hieronder toont over hoeveel procent van de investeringen in de geprioriteerde beleggingscategorieën de investeerders de CO₂e-emissies meten. Ook toont de grafiek de omvang van deze categorieën ten opzichte van de totaalportefeuille en het aandeel hiervan in de totale gerapporteerde emissies. In tegenstelling tot kredietverleners, rapporteren investeerders niet op sectorniveau.

Het vermogen waarover de CO₂e-emissies zijn gemeten ten opzichte van het totale vermogen per beleggingscategorie (in %)

Datavolledigheid 2023: 74% van de beleggingsportefeuille¹

Investeerders meten, net als kredietverleners, de emissies over het merendeel van het vermogen in de prioriteitscategorieën: over 87% van het vermogen in deze categorieën worden de emissies gemeten. Over de gehele portefeuille worden de emissies voor 80% van het vermogen gemeten (ten opzichte van respectievelijk 89% en 60% vorig jaar).

In vergelijking met kredietverleners meten investeerders hun emissies over een kleiner aandeel van de scope 1- en 2-emissies in de prioriteitscategorieën. Bij investeerders liggen er nog kansen om het totale dekkingspercentage van de data verder te verbeteren (momenteel 74% van de totale beleggingsportefeuille¹). Bij investeerders valt echter wel een groter deel van de emissies en het belegde vermogen binnen deze prioriteitscategorieën dan bij kredietverleners.

Het grootste verschil met vorig jaar is dat de meetdekking bij staatsobligaties aanzienlijk is gestegen: van 26% in 2022 naar 79% in 2023. Dit is te verklaren door de introductie van de PCAF-meetmethode en aanpassingen in de Leidraad (zie pagina 20). Als gevolg hiervan is ook het aandeel CO₂e-emissies van staatsobligaties in de totale gerapporteerde emissies gestegen: van 29% in 2022 naar 58% in 2023. Dit wil echter niet zeggen dat de emissies van staatsobligaties (dat wil zeggen landen) zelf zijn toegenomen; de stijging wordt verder toegelicht op pagina 20.

Voor zowel kredietverleners als beleggers geldt dat scope 3-emissies niet een verplicht onderdeel vormen van de geprioriteerde sectoren en beleggingscategorieën. Scope 3-emissies kunnen echter een significante impact hebben op de relatieve emissie-intensiteit van sectoren en categorieën. Om gericht te kunnen sturen op de klimaatdoelstellingen is het daarom van belang ook hier meer inzicht in te genereren.

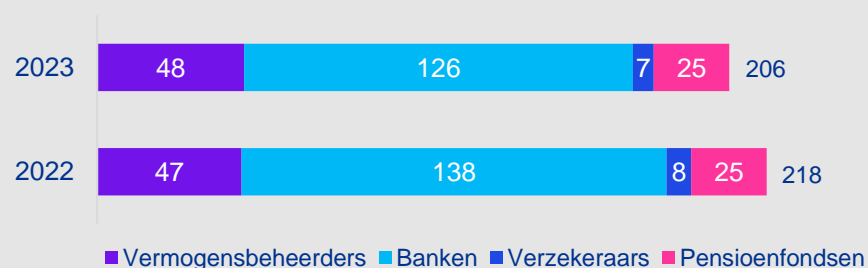
¹ Twee instellingen hebben geen uitsplitsing per beleggingscategorie gerapporteerd, één instelling heeft incorrecte data geleverd.

² Onder Overig vallen ook private equity en infrastructuur.

Zowel de absolute scope 1- en 2-emissies als de economische emissie-intensiteit zijn gedaald ten opzichte van 2022; deze cijfers zijn exclusief staatsobligaties

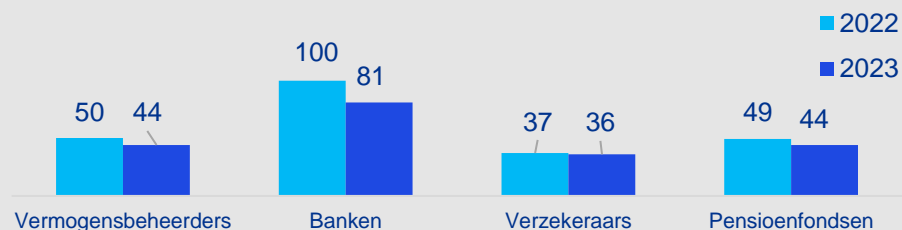
Gerapporteerde bruto-emissies voor scope 1 en 2 (Mt CO₂e)^{1,2,3}

Datavolledigheid² 2023: 96% van de portefeuille
Datavolledigheid² 2022: 97% van de portefeuille

Economische emissie-intensiteit voor scope 1 en 2 (tCO₂e/gemeten miljoen euro gefinancierd of geïnvesteerd)^{1,2,3}

Datavolledigheid² 2023: 96% van de portefeuille
Datavolledigheid² 2022: 97% van de portefeuille

De grafiek linksboven toont dat de absolute scope 1- en scope 2-emissies die instellingen gemeten en gerapporteerd hebben, in 2023 zijn gedaald van 218 naar 205 megaton CO₂e. Ook de emissie-intensiteit is gedaald (grafiek linksonder) bij elk van de vier koepels.

Het derde hoofdstuk van dit rapport geeft een beeld van de instrumenten die instellingen inzetten om deze daling teweeg te brengen, bijvoorbeeld het afstoten van investeringen of kredieten in fossiele energie of juist het opbouwen van een portefeuille in koolstofarme bedrijven. Toch geven instellingen aan dat ook andere zaken meespelen in deze cijfers. Ten eerste kunnen veranderingen in de waarde van beleggingen (vanwege inflatie of marktschommelingen) leiden tot verschillen in de hoeveelheid gefinancierde emissies, ook al blijft de uitstoot van het beleggingsobject gelijk. Ten tweede geven veel instellingen aan dat zij het afgelopen jaar van meetmethode zijn veranderd, wat de berekening en de verslaglegging beïnvloedt. Zo zijn 14 instellingen overgestapt op de PCAF-metmethode, of hebben de toepassing hiervan uitgebreid. Ook geven sommige instellingen aan van dataprovider te zijn gewisseld, dat de datakwaliteit verbeterd is en/of dat er minder gebruik is gemaakt van schattingen. Er is nog geen universeel toegepaste methode voor het meten en rapporteren van de gefinancierde emissies. Vanwege al deze factoren is het monitoren over meerdere jaren essentieel om een dalende trend met zekerheid vast te stellen.

Sommige instellingen benadrukken dat hoewel een daling in de gefinancierde emissies een positief teken kan zijn, dit niet noodzakelijkerwijs bijdraagt aan de klimaatdoelstelling van Parijs. Deze instellingen focussen in toenemende mate op het financieren van activiteiten in lijn met transitiepaden in de reële economie, om zo de transitie van bedrijven naar een koolstofarme economie te ondersteunen.

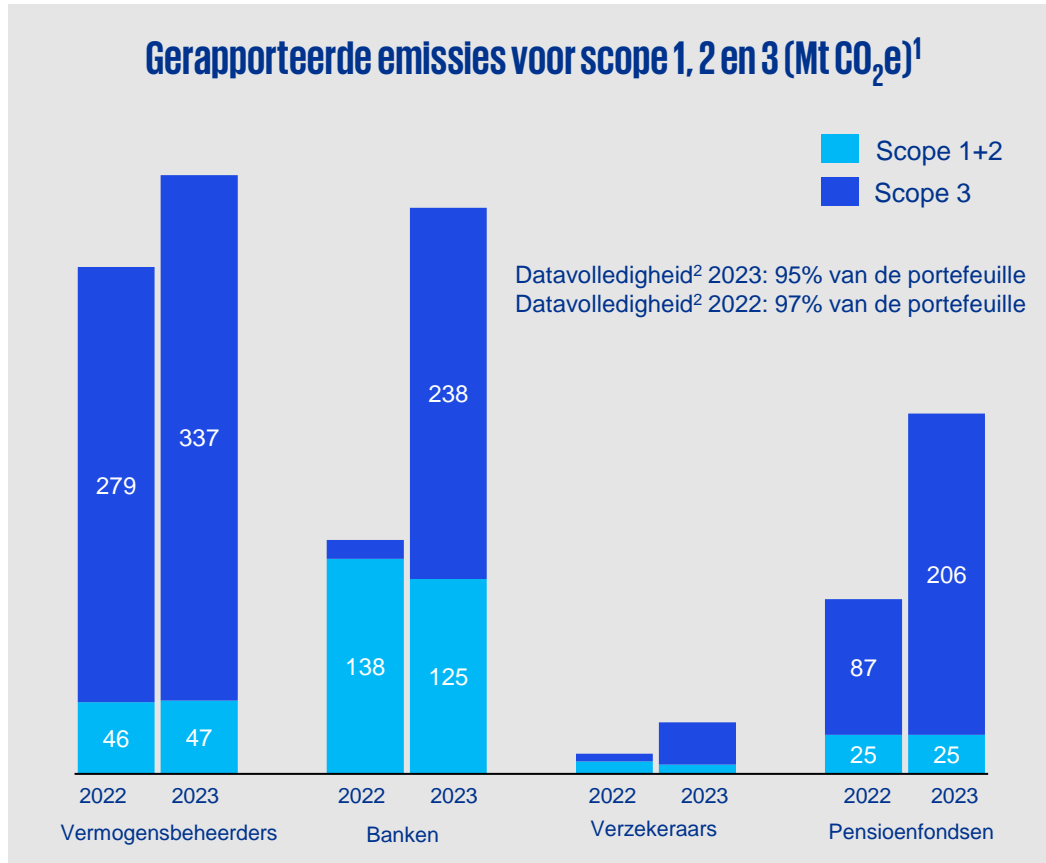
Alle hier getoonde cijfers zijn exclusief staatsobligaties omdat het rapporteren van emissies van staatsobligaties tot dubbeltelling van emissies leidt. Immers, de emissies van landen bevatten volgens de PCAF-methode ook de emissies van ondernemingen in dat land. Een andere vorm van dubbeltelling vindt echter wel plaats binnen deze sectorrapportage, omdat sommige ondertekenaars klant zijn van andere ondertekenaars. De gefinancierde emissies van hun klanten worden dus dubbel geteld. Mede hierom wordt op pagina 22 inzicht gegeven in de relatieve omvang van de gefinancierde emissies en emissie-intensiteit van de (geanonimiseerde) individuele instellingen.

¹ Exclusief staatsobligaties.

² Drie instellingen zijn niet meegenomen omdat ze geen juiste dan wel vergelijkbare data hadden voor één of beide rapportageperiodes.

³ Definities van 'economische emissie-intensiteit' en 'absolute emissies' zijn afkomstig uit [het NVB-Guidehouse rapport](#). De term 'absolute emissies' betreft momenteel een best mogelijke schatting van de totale emissies op basis van de beschikbare data.

40 van de 49 instellingen hebben in 2023 gerapporteerd over hun scope 3-emissies; aangezien scope 3-metingen nog in ontwikkeling zijn, kan er nog niet worden gesproken over een trend – wel zijn er in 2023 meer scope 3-emissies gerapporteerd

Conform de Leidraad rapporteren instellingen vanaf boekjaar 2023 ook over scope 3-emissies van hun portefeuille, of geven ze aan waarom dit niet mogelijk of niet wenselijk is. 40 van de 49 instellingen hebben hun scope 3-emissies gerapporteerd, ten opzichte van 33/52 instellingen in 2022. Hierbij gaat het om de emissies uit de waardeketen van bedrijven (zie pagina 5). Wegens kans op dubbeltelling kunnen scope 3-emissies niet opgeteld worden bij de scope 1- en 2-emissies.

In vergelijking met vorig jaar zijn er aanzienlijk meer scope 3-emissies gerapporteerd. Dit kan deels worden verklaard door nieuwe wettelijke vereisten omtrent transparantie over scope 3, zoals de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), die sinds 2023 de rapportage van scope 1-, 2- en 3-emissies voor beleggingsproducten verplicht stelt. Voor banken zijn er vanaf midden 2022 rapportagevereisten van de European Banking Authority (EBA)³, die ook gefinancierde scope 3-emissies voor koolstof-intensieve sectoren vereisen. Hoewel deze rapportageverplichting vanaf 2022 geldt, loopt de transitieperiode voor scope 3-gegevens tot juni 2024. Dit verklaart waarom veel banken in 2023 voor het eerst hun gefinancierde scope 3-emissies over een volledig boekjaar hebben kunnen rapporteren. Deze ontwikkeling heeft ook te maken met het PCAF, dat voorschrijft dat vanaf 2023 scope 3-emissies van de sectoren olie, gas, mijnbouw, transport en industrie gerapporteerd moeten worden.

Deze stijging van de gerapporteerde emissies wil niet zeggen dat de daadwerkelijk gefinancierde scope 3-emissies ook gestegen zijn, of dat er gesproken kan worden van een trend. De meetmethoden, de beschikbaarheid van data en de datakwaliteit zijn momenteel nog volop in ontwikkeling, waardoor een significant deel van de scope 3-emissies vooralsnog gebaseerd is op schattingen of nog buiten beeld is. Waar (enkele) instellingen toch hebben aangegeven een lichte stijging te zien in de scope 3-emissies, verklaren ze dat door omzetgroei van de gefinancierde bedrijven na de coronapandemie. De scope 3-emissies van deze bedrijven worden namelijk primair geschat op basis van de omzet. Hoewel deze verklaring aannemelijk is, is deze ontwikkeling ook van toepassing op de scope 1- en 2-emissies.

¹ Exclusief staatsobligaties.

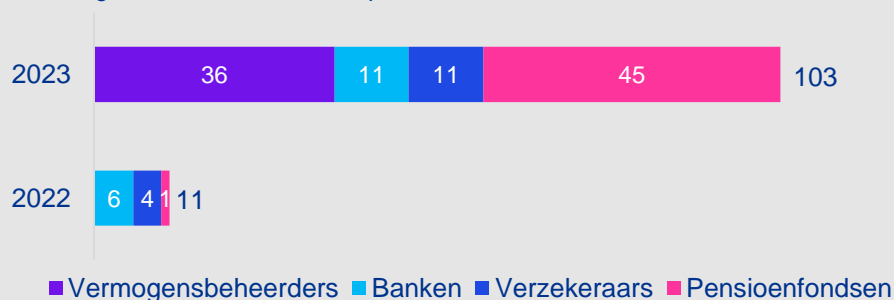
² Drie instellingen zijn niet meegenomen omdat ze geen juiste dan wel vergelijkbare data hadden voor één of beide rapportageperiodes.

³ Zie [EBA draft ITS on Pillar 3 disclosures on ESG risks.pdf](#).

De gerapporteerde absolute en relatieve emissies uit staatsobligaties zijn sterk toegenomen dankzij de nieuwe PCAF-meetmethode; instellingen hebben echter weinig tot geen invloed op deze emissies

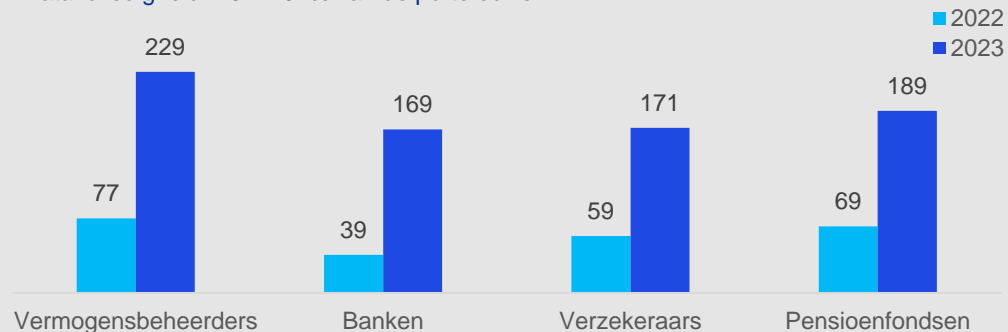
Gerapporteerde scope 1- en 2-emissies van staatsobligaties (Mt CO₂e)

Datavolledigheid¹ 2023: 96% van de portefeuille
Datavolledigheid¹ 2022: 97% van de portefeuille

Economische emissie-intensiteit voor scope 1 en 2 van staatsobligaties (tCO₂e/gemeten miljoen euro geleend of geïnvesteerd)²

Datavolledigheid¹ 2023: 96% van de portefeuille
Datavolledigheid¹ 2022: 97% van de portefeuille

Conform de PCAF-methodiek en de Leidraad worden de scope 1- en 2-emissies van de staatsobligaties hier apart getoond. Dit is het eerste jaar dat deelnemers aan het Klimaatcommitment conform de Leidraad over staatsobligaties dienen te rapporteren, vanwege de inmiddels beschikbare PCAF-meetmethode. Als gevolg van deze ontwikkeling zijn de gerapporteerde emissies van staatsobligaties over 2023 significant gestegen ten opzichte van 2022.

Ook de economische emissie-intensiteit (EEI)² van de staatsobligaties is enorm toegenomen. Dit heeft mogelijk te maken met de nieuwe PCAF-meetmethode die, naast de in het desbetreffende land geproduceerde emissies, ook de vraagzijde (*consumption emissions*) meeneemt. Voor ontwikkelde landen zorgt dat voor een hogere EEI dan wanneer alleen met *production emissions* wordt gerekend. Daarnaast geeft één instelling aan dat in vorige jaren alleen de eigen emissies van de overheid die de obligatie had uitgegeven mee werden genomen in de emissieberekening. Dat leidt logischerwijs tot een significant lagere meting dan bij de *production-based-* of *consumption-based-*methode. Vooralsnog kunnen instellingen zelf bepalen welke methode ze gebruiken.

Monitoring over meerdere jaren zal duidelijk moeten maken welke methode (*consumption versus production*) instellingen voornamelijk gebruiken en in hoeverre de huidige gerapporteerde EEI van de staatsobligaties accuraat en stabiel is. Ten tijde van dit rapport hebben de instellingen (nog) geen verklaring voor het verschil van de emissie-intensiteit die gerapporteerd is door banken en de emissie-intensiteit die gerapporteerd is door investeerders.

Instellingen geven aan nauwelijks te kunnen sturen op de emissies uit staatsobligaties, omdat zij zeer beperkte invloed hebben op het klimaatbeleid en het CO₂e-gehalte van landen. Bovendien hebben pensioenfondsen en verzekeraars uit hoofde van wetgeving beperkte vrijheid wat betreft de landen waarin zij staatsobligaties kunnen hebben, en welk percentage van hun portefeuille uit staatsobligaties dient te bestaan. Daarom hebben slechts enkele instellingen een specifiek actieplan of maatregelen voor emissiereductie bij staatsobligaties.

¹ Vier instellingen zijn niet meegenomen omdat ze geen juiste dan wel vergelijkbare data hadden voor één of beide rapportageperiodes.

² Definitie van 'economische emissie-intensiteit' is afkomstig uit het [NVB-Guidehouse rapport 2023](#).

Deelnemers hechten waarde aan samenwerking en gezamenlijke transparantie voor de klimaattransitie van de financiële sector; desalniettemin heeft iedere instelling haar eigen transitiepad (1/2)

Dit rapport geeft een geaggregeerd beeld van de klimaatinspanningen van de Nederlandse financiële sector. Tegelijkertijd is het belangrijk te erkennen dat er grote onderlinge verschillen zijn tussen de instellingen, bijvoorbeeld in omvang, portefeuille-samenstelling en type instelling. Iedere instelling werkt op dus op haar eigen manier aan de doelstellingen van het Klimaatcommitment, zoals blijkt uit hun jaarverslagen en actieplannen. De volgende pagina toont de noodzaak oog te hebben voor het eigen profiel van elke instelling, ongeacht het gezamenlijke doel van emissiereductie. Op de volgende pagina worden vier grafieken weergegeven waarin alle financiële instellingen op volgorde staan van klein naar groot, gebaseerd op de grootte van hun gerapporteerde portefeuille (exclusief staatsobligaties). Deze volgorde is consistent in alle grafieken. Hieronder worden deze grafieken (A tot en met D) nader toegelicht.

A

Vermogen waarover gerapporteerd is

Deze indicator toont de verschillen in omvang van het vermogen waarover in 2023 emissies zijn gerapporteerd (in miljoen euro, exclusief staatsobligaties). De grijze balkjes tonen het ongemeten aandeel van de portefeuilles. Deze grafiek laat zien dat er grote verschillen zijn in de omvang van de portefeuilles (waarover de emissies gerapporteerd zijn).

B

Gerapporteerde scope 1- en 2-emissies (tCO₂e)

Deze indicator toont de totale hoeveelheid absolute scope 1- en 2-emissies die instellingen gerapporteerd hebben over 2023 (in tCO₂e). Het toont dat instellingen met grote portefeuilles vaak ook een niveau van het aantal emissies rapporteren. Het is van belang deze emissiecijfers in samenhang te zien met de emissie-intensiteit (grafiek C) en de ontwikkeling die zij hierin laten zien (grafiek D).

C

Economische emissie-intensiteit (EEI)

Deze indicator toont de onderlinge verschillen in emissie-intensiteit op basis van de gerapporteerde scope 1- en 2-emissies in 2023 (in tCO₂e / miljoen euro). De grote verschillen in EEI hebben te maken met de samenstelling van de portefeuille. De beweging in deze indicator (grafiek D) kan iets zeggen over de klimaatprestaties van de instelling. Voorzichtigheid is daarbij wel geboden, omdat een stijging of daling ook het gevolg kan zijn van strategische keuzes (zoals de aankoop van CO₂-intensieve beleggingen om in te zetten op transitie in de reële economie) of andere redenen, zoals hiernaast benoemd.

D

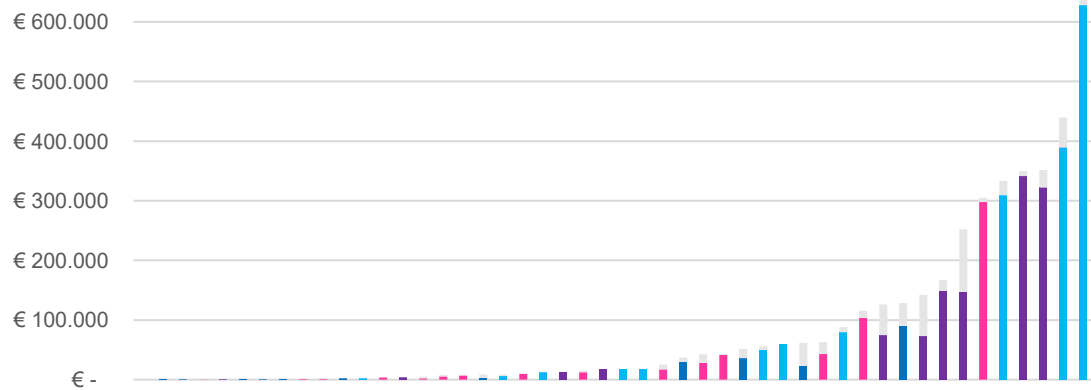
Toe- en afnames in emissie-intensiteit (EEI)

Deze indicator toont het verschil (delta) in gerapporteerde EEI van 2023 ten opzichte van 2022, per instelling. Dit overzicht toont dat de EEI van de meeste instellingen gedaald is. Hoewel dit een positieve ontwikkeling is, is het van belang te noemen dat de emissie-intensiteit, net als de andere indicatoren, beïnvloed wordt door een groot aantal factoren, waaronder marktschommelingen, beschikbaarheid en kwaliteit van de data en mogelijke veranderingen in meetmethoden tussen de meetjaren. Daarom kan er vooralsnog niet gesproken worden over een trend; hiervoor zijn de data van meerdere jaren en consistentie in meetmethoden nodig.

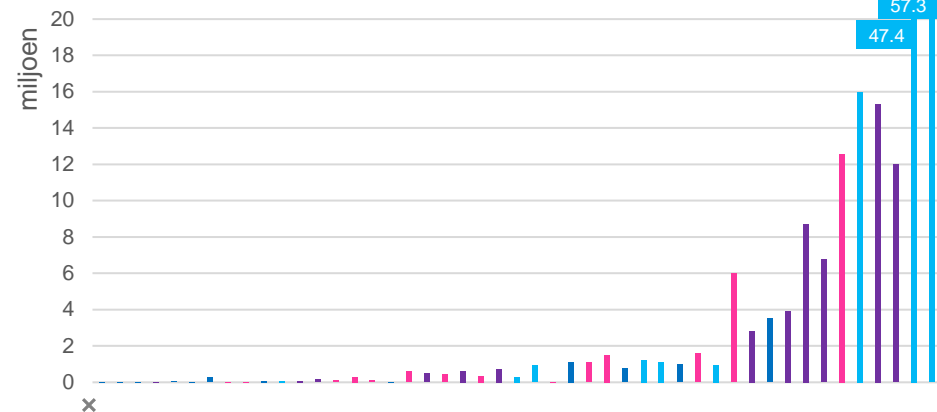
Iedere instelling heeft haar eigen transitiepad (2/2)

De instellingen zijn op de x-as op volgorde gezet van laag naar hoog op basis van het vermogen waarover zij de emissies rapporteerden (exclusief staatsobligaties). Zie verdere toelichting bij de grafieken op de vorige pagina. De data waarop deze grafieken zijn gebaseerd, zijn door de instellingen aan KPMG gerapporteerd en niet onafhankelijk gecontroleerd. In de individuele publieke rapportages van de instellingen kan aanvullende informatie over hun (emissie-)cijfers worden gevonden. Voor de via deze slide herleidbare individuele instellingen geldt dat de data waarop deze grafieken zijn gebaseerd, grotendeels openbaar is en te vinden in hun publieke rapportages.

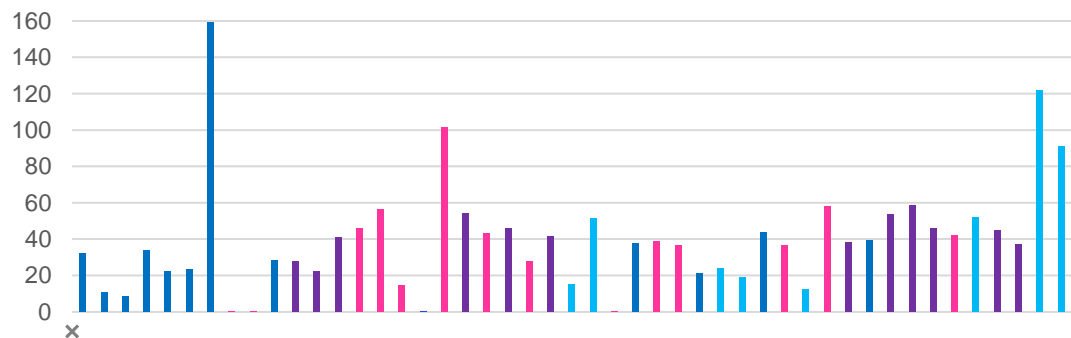
A Het vermogen waarover de emissies zijn gerapporteerd in 2023 (in miljoen euro) per instelling

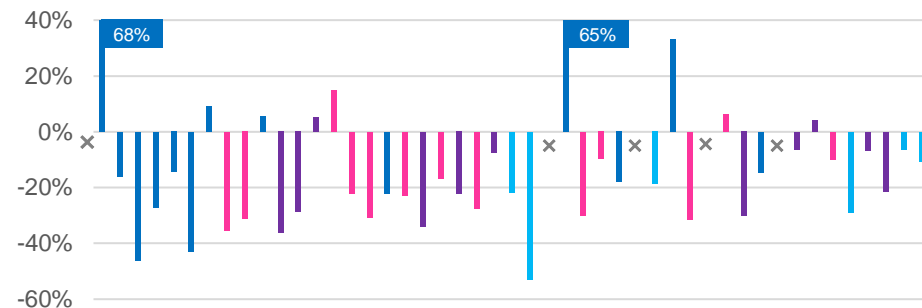
B De gerapporteerde scope 1- en 2-emissies in 2023 (tCO₂e) per instelling

C De EEI in 2023 (tCO₂e/gemeten miljoen euro) per instelling

D De toe- en afnames in de gerapporteerde EEI per instelling (%)

■ Pensioenfondsen
 ■ Verzekeraars
 ■ Banken
 ■ Vermogensbeheerders
 ■ Het deel van de portefeuille waarover de emissies niet zijn gemeten
 ✕ Geen data

Actie c:

**Instellingen stellen voor 2022
een actieplan op en
rapporteren over de voortgang**

De meeste instellingen (47/49) hebben een tussentijds reductiedoel geformuleerd en meten de voortgang minimaal jaarlijks; inzicht over de gemaakte progressie is toegenomen t.o.v. vorig jaar

Het Klimaatcommitment stelt dat de ondertekenaars uiterlijk in 2022 hun actieplannen, incl. reductiedoelstellingen voor 2030, bekendmaken. Alle instellingen hebben een actieplan gepubliceerd en 45/49 instellingen geven expliciet aan een tussentijds reductiedoel te hebben geformuleerd voor 2030 of eerder (zie onderstaande figuur voor een volledig overzicht van alle tussentijdse doelen). 2/49 instellingen geven aan met jaarlijkse reductiedoelen te werken op basis van erkende reductiepaden (Paris Aligned Pathway, Climate Transition Benchmark). De overige 2 instellingen geven aan geen tussentijds doel te hebben.

Om te bepalen of de gerapporteerde emissies in lijn zijn met de gestelde reductiedoelen, rapporteren instellingen hun voortgang regelmatig: 19 instellingen meten jaarlijks, 28 instellingen meten vaker, zoals via maandelijkse, kwartaal- of halfjaarlijkse evaluaties. De 2 instellingen die de voortgang niet meten, hebben geen reductiedoelen gesteld (beide vermogensbeheerder, waarin één aangeeft de voortgang niet te meten en het geld van hun klanten conform hun wensen te investeren en daarbij geen klimaatgerelateerde beperkingen te hanteren, en de andere aangeeft de CO₂e-emissies wel jaarlijks te meten). Een groot aantal instellingen – en vooral de instellingen die vaker dan jaarlijks monitoren – geeft aan de emissiecijfers op continue basis te evalueren en op basis van de resultaten passende vervolgacties te ondernemen. De mechanismen die instellingen gebruiken om bij te sturen indien de voortgang niet in lijn is met de doelen, en de manier waarop ze dit proces borgen in de organisatie, worden toegelicht op de volgende pagina.

Over boekjaar 2023 geven 35 van de 49 instellingen aan dat hun voortgang volledig in lijn ligt met de eigen geformuleerde (tussentijdse) reductiedoelen. Dit cijfer is vergelijkbaar met vorig jaar (destijds: 35/52). Van de overige instellingen geven 7 instellingen aan deels op schema te liggen en 6 instellingen het niet te weten. Dit betekent dat meer instellingen inzicht hebben gekregen in hun voortgang op de gestelde doelen ten opzichte van een jaar geleden; toen gaven 16 instellingen aan niet te weten of ze op schema lagen. Deze verandering kan deels verklaard worden doordat een aantal instellingen in 2022 pas net hun doelstellingen hadden geformuleerd en daardoor nog niet hadden kunnen meten wat hun voortgang was.

Instellingen die aangeven deels op schema te liggen, zijn voor sommige sectoren (kredietverleners) en/of beleggingscategorieën (investeerders) op schema, maar voor andere niet; 4 van de 7 banken vallen in deze categorie, waarbij vastgoed vaak wordt genoemd als de sector waarbij emissiereducties niet in lijn zijn met de reductiepaden. Onder vastgoed worden specifiek commercieel vastgoed, sociale huisvesting, vastgoed van gemeentes en onderwijs- en zorginstellingen en hypotheek genoemd. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat vastgoed relatief makkelijk meetbaar is via energielabels, maar de transitie traag verloopt. Hypotheken kunnen niet zomaar worden afgestoten, en de verduurzaming van de gebouwde omgeving hangt ook sterk af van overheidsmaatregelen. Tot slot zegt 1 instelling niet op schema te liggen. De overige instellingen geven aan het niet te weten omdat ze de voortgang over boekjaar 2023 niet hebben gemeten (1 instelling) of vanwege een andere reden (5 instellingen).

Aantal instellingen met tussentijdse doelen per jaartal

47

instellingen monitoren de voortgang ten opzichte van de gestelde emissiedoelstellingen

35

instellingen geven aan dat de geboekte voortgang in lijn is met de gestelde doelstellingen

7

instellingen geven aan dat de geboekte voortgang voor een deel van de portefeuille in lijn is met de gestelde doelstellingen.

Financiële instellingen richten zich voornamelijk op engagement om hun portefeuilles te verduurzamen, en noemen ook *portfolio tiltingen* impact investeren als effectieve maatregelen

In het kader van het Klimaatcommitment hebben alle instellingen een actieplan opgesteld. Dit hoofdstuk behandelt de instrumenten die financiële instellingen inzetten om de doelen uit deze actieplannen te behalen, hoe de voortgang wordt gemeten en welke sturingsmechanismen worden toegepast om prestaties te verbeteren. Deze pagina bespreekt de verschillende maatregelen die instellingen treffen, welke zij als meest effectief beschouwen en wat de grootste barrières zijn.

Engagement nog steeds meest gebruikte instrument

Op één investeerder na, hebben alle instellingen actie(s) ondernomen zoals beschreven in hun actieplan. Het instrumentarium komt grotendeels overeen met vorig jaar en het meest gebruikte instrument is nog steeds engagement. Hier gaan we op de volgende pagina nader op in. Het grootste verschil ten opzichte van vorig jaar is dat *portfolio tilting* dit jaar voor het eerst genoemd wordt als maatregel voor investeerders (zie toelichting rechts). Andere veelgenoemde maatregelen zijn (*proxy*) *voting* voor investeerders en het aangaan van *sustainability linked loans* voor kredietverleners. Uitsluiten en uitsluiten van vervuilende bedrijven of sectoren en het groeien een duurzame portefeuille, wordt door instellingen van alle koepels toegepast. Het gebruik van uitsluiten en uitsluiten onder kredietverleners is gegroeid ten opzichte van vorig jaar (7/12 ten opzichte van 4/12). Enkele investeerders en kredietverleners geven aan overige maatregelen toe te passen, zoals het indienen van aandeelhoudersresoluties, ondersteunen van verklaringen en stemmen tegen bestuursleden om klimaatverwachtingen aan investeerders te communiceren.

Beleid wordt verder aangescherpt, en instrumenten worden versterkt

De instellingen die hun maatregelen hebben aangepast ten opzichte van een jaar eerder (15/49), melden diverse veranderingen. Voorbeelden zijn een nieuw investeringsbeleid met verhoogd commitment voor klimaatgerelateerde investeringen, aangescherpt stembeleid met duidelijke verwachtingen over klimaatdoelen en striktere richtlijnen voor investeringen in de olie- en gasector. Enkele instellingen lanceerden nieuwe producten, zoals groene leningen voor hypotheek en verduurzamingsdiensten voor vastgoed. Eén bank heeft vier transitiefondsen gelanceerd om de klimaattransitie te ondersteunen. Ook geven instellingen aan meetmethoden te hebben verbeterd, en/of de scope van monitoring te hebben uitgebreid (bijvoorbeeld met nieuwe sectoren of scope 3). Tot slot noemen enkele instellingen dat ze nieuwe engagement-programma's zijn gestart of bedrijven hebben afgestoten die ondanks engagement onvoldoende progressie boekten. Daarbij monitoren ze meer data over deze bedrijven (zie volgende pagina).

Portfolio tilting wordt genoemd als (nieuwe) succesvolle en effectieve maatregel

Een maatregel die dit jaar voor het eerst wordt aangemerkt als succesvol in het verlagen van de gefinancierde emissies, is portfolio tilting. Deze maatregel wordt specifiek toegepast door investeerders (23/45) en houdt in dat zij hun beleggingsportefeuille herverdelen ('kantelen') richting bedrijven met lagere CO₂e-emissies en/of bedrijven die proactieve stappen zetten om hun klimaatimpact (absolute emissies/intensiteit) te verminderen. Hierbij worden de klimaatprestaties, zoals de gemeten emissies, CO₂e-doelen of het beleid van de organisaties, vaak vergeleken met sectorgenoten of -benchmarks. Organisaties die onvoldoende voortgang of inzet tonen om de transitie te realiseren, worden in sommige gevallen (uiteindelijk) afgestoten. Instellingen erkennen hierbij dat desinvestering en uitsluiting weliswaar bijdragen aan het verminderen van de emissies in de portefeuille, maar niet direct bijdragen aan emissiereductie in de reële economie. Instellingen richten zich daarom ook op andere instrumenten zoals impact-investeringen, verduurzamingsprojecten voor woningen, aandeelhoudersinspraak en (collectieve) engagement. Ook worden klimaatbewuste selectie van fondsen, stemmen, en het stellen van duidelijke KPI's genoemd als maatregelen die impact teweeg kunnen brengen in de reële economie. De emissies in de reële economie worden daarnaast in toenemende mate gemeten door de instellingen.

Beschikbare en betrouwbare data blijft grote uitdaging

Net als in het vorige rapport blijkt dat financiële instellingen nog steeds te maken hebben met beperkte en inconsistente CO₂e-gegevens, vooral met betrekking tot scope 3-emissies, wat nauwkeurige rapportage lastig maakt. Methodologische verschillen tussen bedrijven maken vergelijkingen complex. Engagement met bedrijven levert moeilijk meetbare resultaten op, en overheidsbeleid biedt vaak onvoldoende steun. Daarnaast gelden voor sommige sectoren/beleggingscategorieën specifieke uitdagingen (zie pagina's 16, 17, 20). Technologische en regulatieve barrières, zoals GDPR, bemoeilijken de toegang tot betrouwbare data, terwijl genomen maatregelen niet altijd direct leiden tot emissiereducties in de reële economie.

Engagement wordt nog steeds veel ingezet als instrument om transitie te bevorderen; het monitoren van de voortgang bij bedrijven neemt toe, maar een link met effectiviteit van engagement blijft moeilijk

Instellingen gaven zowel vorig jaar als dit jaar aan dat engagement de meest gebruikte maatregel is om bedrijven te stimuleren tot reductie en om impact te genereren: niet alleen in gefinancierde emissies maar ook in de reële economie. Deze pagina gaat dieper in op het meten en monitoren van de effectiviteit van engagement en op de stappen die worden ondernomen wanneer engagement niet het gewenste resultaat oplevert.

Veel instellingen monitoren de transitie van bedrijven waar zij engagement mee voeren

Bij *engagement* voeren de instellingen (soms via een tussenorganisatie) gesprekken met klanten of bedrijven waarin ze investeren, om hen aan te zetten tot het reduceren van hun emissies. Over 2023 geven 44 instellingen aan engagement toe te passen. Van deze instellingen geven 32 hierbij aan dat het hebben van duidelijke engagementdoelen en indicatoren, en het monitoren van de voortgang, de belangrijkste aspecten zijn om effectief engagement te voeren. Hoewel het monitoren van de voortgang op de emissiereductie – en op de engagementdoelen – dus wordt onderstreept als essentieel voor de effectiviteit van engagement, geven instellingen aan dat het vooralsnog niet mogelijk is om een directe link te leggen tussen de engagementactiviteiten en emissiereducties bij bedrijven. Dit komt doordat resultaten vaak pas na meerdere jaren zichtbaar worden en vaak niet direct naar engagementactiviteiten herleid kunnen worden.

Desondanks tracht een groot deel van de instellingen (36 van de 44) wel de effectiviteit van hun engagement in kaart te brengen en daarop te sturen middels het ophalen van data bij de klanten/bedrijven waarin ze investeren. Hierbij verzamelen instellingen voornamelijk gegevens omtrent de scope 1- en 2-emissies (32 instellingen), emissie-intensiteit (27 instellingen) en scope 3-emissies (26 instellingen) van de bedrijven waarmee ze engagement voeren. Daarnaast verzamelen 19 instellingen overige datapunten, zoals de voortgang van instellingen ten aanzien van klimaatdoelen en of deze robuust zijn, bijvoorbeeld op basis van Science Based Targets. Tevens wordt informatie verzameld over door bedrijven gehanteerde strategieën en beleid om deze doelen te realiseren; 21 instellingen zeggen te meten/evalueren of de engagementklanten/-investees hun CO₂e-emissies effectief naar beneden brengen, waarvan 18 instellingen deze resultaten gebruiken om te beslissen of zij doorgaan met het engagement. Drie instellingen evalueren hierbij ook of engagement een factor was die bijdroeg aan de reductie. De verzamelde informatie helpt tevens om kansen te identificeren. Banken geven bijvoorbeeld aan engagement ook te gebruiken om bedrijven te helpen, zoals met gerichte financiering ten behoeve van de overgang naar duurzamere bedrijfsmodellen of koolstofarme technologieën.

Instellingen hebben een gelaagde aanpak indien engagement niet werkt

Indien engagement gevoerd wordt met klanten/investees die achterlopen op klimaatresultaten, kan het zijn dat deze onvoldoende verbetering tonen. In zulke gevallen kunnen instellingen verschillende maatregelen treffen. Zij geven aan een aandeelhoudersresolutie te kunnen indienen (19 instellingen) of hun stemrecht te kunnen uitoefenen (23), bijvoorbeeld ten behoeve van specifieke duurzaamheidsmaatregelen of juist tegen (her)benoemingen van bepaalde bestuurders. Andere genoemde interventies zijn het aanspreken van de CEO, publieke statements en samenwerking met andere investeerders. Kredietverleners hanteren ook specifieke acties, zoals escalatie naar de raad van bestuur, afwijzing van financieringsaanvragen, of aanpassing van rentepercentages. Enkele kredietverleners hebben een escalatiebeleid bij ontoereikende vooruitgang in klimaatprestaties. Instellingen hebben dus veelal een gedegen beleidsinstrumentarium om instellingen middels engagement in beweging te brengen. De instellingen rapporteren echter nog niet, of zeer beperkt, over de mate waarin dit beleid in de praktijk wordt toegepast.

Bij uitblijven van transitie, wordt in enkele gevallen afscheid genomen van bedrijven

Instellingen noemen een gebrek aan respons, het ontbreken van een klimaatstrategie of geloofwaardig reductieplan, of onvoldoende vooruitgang in emissiereductie, als mogelijke redenen voor afscheid; 11 instellingen hebben investeringen in bedrijven met tegenvallende engagementresultaten teruggetrokken. 7 instellingen noemen dat bedrijven die onvoldoende engagementresultaat laten zien naar de 'at risk'-categorie verplaatst zijn, of dat ze een escalatie-instrument gaan inzetten (bijvoorbeeld stembeleid). 9 instellingen geven aan (nog) niet gedesinvesteerd te hebben naar aanleiding van engagement en 4 instellingen zeggen nog te werken aan een escalatiestrategie of dat het (nog) te vroeg is om het resultaat van engagement te meten. Anderzijds zijn er ook enkele positieve voorbeelden waarbij men het reëel acht dat engagement invloed heeft gehad op het klimaatbeleid van bedrijven, zoals ambitieuzere doelstellingen of klimaatgerelateerde indicatoren nadat engagement had plaatsgevonden.

Naast instrumenten voor het reduceren van de gefinancierde emissies, nemen instellingen ook diverse maatregelen om effectief op de doelen te sturen; *carbon offset* wordt vrijwel niet gebruikt

Effectieve sturing op klimaatdoelen vereist diverse instrumenten, waarbij de aanpak per instelling sterk varieert

Op de voorgaande pagina's is beschreven welke instrumenten instellingen inzetten om de doelen van het Klimaatcommitment te behalen en hoe zij hun voortgang meten. Voor effectieve sturing op emissiereducties zijn ook governance- en beleidsmechanismen van essentieel belang.

Uit de gerapporteerde informatie blijkt dat instellingen hier inderdaad oog voor hebben. De aanpak en mate van organisatie variëren sterk, en instellingen geven aan dat dit ook nog in beweging is. Enkele voorbeelden zijn het integreren van duurzaamheidscriteria in het beloningsbeleid voor topmanagement, of het prestatiebeleid voor middenmanagers. Andere instellingen nemen klimaatdoelen op in beleggingsmandaten om emissiereductie te bevorderen. Ook wordt genoemd dat instellingen klimaatrisico's hebben geïntegreerd in hun risicomangement (wat dit betreft staan de instellingen ook onder wettelijk toezicht). Voor pensioenfondsen is de ruimte voor sommige instrumenten, zoals belonings- of prestatiebeleid, vaak beperkter door wettelijke kaders.

Daarnaast rapporteren instellingen sturingsmechanismen voor situaties waarin de voortgang op (tussentijdse) doelen tegenvalt. Sommige instellingen monitoren deze voortgang via duurzaamheidscommissies of gespecialiseerde teams onder leiding van een bestuurslid; andere voeren regelmatig overleg met partners (zoals vermogensbeheerders of fondsmanagers) om bijsturing voor te stellen. Dit wordt vaak gezien als een continu verbeterproces waarin instellingen duurzaamheidscriteria aanscherpen, nieuwe benchmarks invoeren en prestaties herzien om hun doelen te halen.

Instellingen maken vrijwel geen gebruik van carbon offsetting voor het compenseren van gefinancierde emissies

De hernieuwde Leidraad schrijft voor dat instellingen aangeven wat de rol is van *carbon offsets* (CO₂-compensatie) en van de door instellingen aangekochte *carbon credits* op het CO₂e-gehalte in hun portefeuille. Hierbij wordt verwacht dat instellingen het CO₂e-gehalte op bruto-basis rapporteren, exclusief het effect van carbon offsets en carbon credits.

Carbon offsetting¹ houdt in dat een organisatie de uitstoot die niet direct wordt verminderd, compenseert door te investeren in activiteiten die emissies elders verminderen of verwijderen. Conform PCAF kunnen financiële instellingen dit doen op twee manieren: via leningen aan of investeringen in oplossingen die emissies voorkomen (*avoided emissions*), of die CO₂ uit de atmosfeer verwijderen (*carbon removal*).

Voor deze rapportage is voor het eerst uitgevraagd of instellingen gebruikmaken van carbon offsets om gefinancierde emissies te reduceren. Slechts één instelling doet dit, uitsluitend voor emissies die niet anders te verminderen zijn. Van de overige instellingen geven er 31 aan geen gebruik te maken van carbon offsets voor hun gefinancierde emissies, en dit ook niet van plan te zijn voor de toekomst; 1 instelling overweegt dit wel, en 12 instellingen hebben aangegeven carbon offsets uitsluitend te gebruiken voor reductie van CO₂e-emissies binnen de eigen organisatie (bijvoorbeeld stroomverbruik van kantoren).

Instellingen richten zich dus vrijwel uitsluitend op het reduceren van gefinancierde emissies zonder carbon offsets.

¹Zie PCAF-standaard voor aanvullende toelichting omtrent de verschillende carbon offset-methoden.

Appendices

Begrippenlijst

Appendix 1

- **Bruto emissies** – De totale hoeveelheid broeikasgassen die een organisatie uitstoot, zonder rekening te houden met maatregelen zoals carbon offsets om deze uitstoot te compenseren. Het betreft de directe en indirecte emissies die de organisatie veroorzaakt, zonder aftrek van compensaties of reducties die elders zijn gerealiseerd.
- **Duurzame infrastructuur** – Infrastructuur die is ontworpen, gebouwd, beheerd en onderhouden op een manier die economische, sociale en milieubelangen met elkaar in balans brengt. Voor de energietransitie gaat dit bijvoorbeeld om infrastructuur voor duurzame stroomopwekking, zoals zonne- en windparken, over opsladinfrastructuur van elektrische voertuigen.
- **Engagement** – Alle activiteiten die een financiële instelling onderneemt om een onderneming of organisatie te bewegen richting een bepaald doel. Binnen de klimaattactieplannen is engagement een sturingsinstrument waarbij instellingen gestructureerde gesprekken met klanten voeren om hun duurzaamheidsactiviteiten te verbeteren.
- **CO₂e** – CO₂-equivalenten zijn een maateenheid voor het effect van verschillende broeikasgassen op het klimaat. Hoewel koolstofdioxide (CO₂) het belangrijkste broeikasgas is, zijn er ook andere broeikasgassen, zoals methaan, lachgas of stikstofdioxide die invloed hebben op de opwarming van de aarde. De CO₂e-eenheid drukt de totale broeikasgasemissies uit in een vergelijkbare hoeveelheid CO₂.
- **Emissie-intensiteit** – De EEI is het aantal absolute CO₂e-emissies per geleende of geïnvesteerde euro, uitgedrukt als tCO₂e/M (in euro) geleend/geïnvesteerd. Het doel van deze indicator is om te begrijpen hoe de emissies per monetaire eenheid van verschillende (delen van) portefeuilles zich verhouden ten opzichte van elkaar.
- **Fossiele energie** – Energieproductie uit fossiele brandstoffen, en upstream-, midstream- of downstreamactiviteiten in de olie- en gasindustrie. De gerapporteerde cijfers op pagina 10 zijn gebaseerd op deze definitie.
- **Gefinancierde emissies** – De Voortgangsrapportage gaat over de gefinancierde emissies van financiële instellingen. Dit omvat de scope 1-, 2- en 3-emissies van de bedrijven en overige partijen waar geld aan geleend of geïnvesteerd wordt.
- **Groene obligatie** – Een financieel instrument dat is ontworpen om klimaatgerelateerde of milieuprojecten te ondersteunen. Groene obligaties worden gebruikt voor het (her)financieren van investeringen, projecten, uitgaven of activa die bijdragen aan de aanpak van klimaat- en milieuproblemen. Groene obligaties kunnen gebruikt worden voor het (her)financieren van projecten in de energietransitie, maar kunnen ook een bredere focus hebben.
- **Scope 1-emissies** – De directe CO₂e-emissies die zijn vrijgekomen door het gebruik van brandstoffen in de productieprocessen van de (gefinancierde) bedrijven (bijvoorbeeld bij het gebruik van een ketel, ovens of auto's).
- **Scope 2-emissies** – De indirecte CO₂e-emissies die zijn vrijgekomen bij het opwekken van elektriciteit, stoom, warmte en koeling die door de (gefinancierde) bedrijven wordt verbruikt.
- **Scope 3-emissies** – De indirecte CO₂e-emissies in de waardeketen van de (gefinancierde) bedrijven
- **Portefeuille** – De verzameling van verschillende financiële activa, zoals aandelen, obligaties, beleggingsfondsen, hypotheeklen of andere financiële producten die in bezit zijn of worden beheerd door een financiële instelling. Een portefeuille kan zowel een eigen portefeuille van de instelling zijn als een portefeuille die namens klanten wordt beheerd. Portefeuilles worden ook wel 'portfolio's' genoemd en vaak uitgedrukt in termen van vermogen (bijvoorbeeld in euro) of procentuele samenstellingen van activa.
- **Prioriteitssector** – De Leidraad stelt dat instellingen over alle (relevante) financieringen en beleggingen moeten rapporteren, waarbij instellingen zelf bepalen wat ze met prioriteit rapporteren. Hiervoor vormen klimaatimpact en meetbaarheid van de sectoren een belangrijke leidraad. De prioriteitssectoren in de Leidraad komen overeen met de sectoren die door de Net-Zero Banking Alliance worden benoemd als koolstofintensief¹. Sectoren die hier niet onder vallen, zijn geclassificeerd als overig².
- **Reële economie** – Alle economische activiteiten die niet onder de financiële sector vallen, dus de productie, handel en distributie van materiële goederen en niet-financiële diensten.

¹ Zie [Guidelines-for-Climate-Target-Setting-for-Banks-Version-2.pdf](#), pagina 10.

² Zie [Protocol transparante rapportage over kredietverlening](#).

Verantwoording en methodologie

Appendix 2

Opdracht

KPMG heeft dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), het Verbond van Verzekeraars, de Pensioenfederatie en de Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS). Dit onderzoek is overwegend gebaseerd op publiekelijk beschikbare informatie van de individuele deelnemende instellingen en is niet onderworpen aan een controle. De deelnemende instellingen leverden input door middel van een door KPMG opgestelde vragenlijst met verwijzingen naar publiekelijk beschikbare informatie.

Databeperkingen

In elke uitgebreide analyse is het van belang om de inherente grenzen en beperkingen te erkennen die de interpretatie van gegevens vormgeven. Zo bevat de dataset waarop dit rapport is gebaseerd de volgende beperkingen:

- Sinds de Voortgangsrapportage over 2022 hebben twee instellingen zich teruggetrokken uit het Klimaatcommitment. Alle kwantitatieve data voor 2022 zijn opnieuw berekend, exclusief de teruggetrokken instellingen, om zo tot een nieuwe 100%-populatie te komen die vergelijkbaar is met 2023.
- In 2023 heeft een instelling (A) een andere instelling (B) uit het onderzoek overgenomen. Om een vergelijking te kunnen maken met de data van instelling A tussen 2022 en 2023, zijn daarom voor 2022 de data van instellingen A en B samengevoegd.
- Het is niet bekend hoe zuiver de uitsplitsing in (prioriteits)sectoren is. De Leidraad geeft namelijk geen eenduidige definities van de sectoren. Iedere kredietverlener heeft dus haar eigen definitie van deze sectoren gehanteerd.
- Een aantal instellingen heeft geen uitsplitsing gegeven van hun beleggingscategorieën. Omdat zij konden bevestigen dat ze geen staatsobligaties in hun portefeuille hebben, konden zij wel in de figuren op pagina's 15, 18, 19, 20 en 22 worden meegenomen.
- Er zijn enkele financiële instellingen die bepaalde data voor beleggingscategorieën en/of sectoren met een jaar vertraging rapporteren vanwege vertraging bij databeschikbaarheid. Dit is het geval voor alle investeerders die data van een dataprovider gebruiken.
- Niet alle instellingen hebben alle datapunten volledig kunnen invullen. Om dit inzichtelijk te maken, is voor elke grafiek in dit rapport de datavolledigheid weergegeven. Zie 'Berekening van de datavolledigheid' voor meer informatie.

Berekening van de datavolledigheid

Voor sommige analyses zijn instellingen uitgesloten, waarbij de 'datavolledigheid' als percentage wordt aangegeven. Dit percentage is gebaseerd op de totale portefeuilleomvang (in euro), inclusief staatsobligaties, van alle instellingen. Enkele bijzonderheden:

- Op pagina 16 beslaat de gehele populatie de totale omvang van de portefeuilles van de kredietverleners, op pagina 17 de omvang van de portefeuilles van de investeerders.
- Omdat het aandeel van een instelling in het totale vermogen van de sector jaarlijks verandert, verschilt ook de datavolledigheid per jaar wanneer dezelfde instellingen niet in de grafieken worden opgenomen.

In enkele gevallen is de datavolledigheid niet 100% om de volgende redenen:

- Pagina 16: Instellingen die geen absolute emissiedata hadden of geen correcte data hadden voor een van de rapportagejaren, zijn in beide jaren uit de data gehaald.
- Pagina 17: Instellingen zonder opsplitsing van hun portefeuille over de verschillende beleggingscategorieën zijn uit de data gehaald.
- Pagina 18 t/m 20: Instellingen die geen emissiedata hadden voor een van de rapportagejaren, geen absolute emissiedata konden rapporteren, of geen correcte data hadden voor een van de rapportagejaren, zijn in beide jaren uit de data gehaald.

Staatsobligaties en de publieke sector

In 2023 zijn staatsobligaties en leningen aan de publieke sector als aparte datapunten gerapporteerd, terwijl deze in 2022 als één categorie zijn uitgevraagd. Hierdoor werden leningen aan de publieke sector in 2022 meegerekend als staatsobligaties, wat een beperkte discrepantie veroorzaakt met de data van 2023. Vanaf toekomstige rapportages zal dezelfde classificatie worden gebruikt als in 2023, consistent met de nieuwe PCAF-methode.

Mijlpalen en belangrijkste ontwikkelingen in de sector (1/2)

Appendix 3

Sinds 2015 is de Nederlandse financiële sector actief betrokken bij klimaatgerelateerde initiatieven. Dit is in lijn met zijn inspanning om een belangrijke bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, de klimaatdoelstellingen van de EU en het Nederlandse Klimaatakkoord.

2015

PCAF

Oprichting van het Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) door Nederlandse financiële instellingen voor het meten, beoordelen en publiceren van broeikasgasemissies van investeringen en leningen.

2017

Climate Action 100+

Binnen dit initiatief voeren 700 investeerders, goed voor meer dan 68 biljoen dollar aan beheerd vermogen, gecoördineerd engagement met bedrijven in hun portefeuille over klimaat. Begonnen als vijfjarig initiatief, startte in 2023 de tweede fase, die zal lopen tot en met 2030.

2019

Klimaatcommitment

52 financiële instellingen (NL) ondertekenen het Klimaatcommitment.

Net-Zero Asset Owner Alliance (NZAOA)

Vermogensbeheerders wereldwijd committeren zich aan een *net zero by 2050*-doelstelling voor hun beleggingsportefeuilles.

IIGCC zet Paris Aligned Investment Initiative op

Doel: investeerders ondersteunen om portefeuilles en activiteiten in lijn te brengen met de doelstellingen van het Parijs-akkoord.

2021 (a)

Publicatie Target Setting Protocol van NZAOA

Stelt voor dat financiële instellingen vier typen doelstellingen zetten: engagement-, sector-, en (sub)portefeuilledoelstellingen, en investeringen in klimaatoplossingen. Deelnemers moeten doelen stellen voor drie van de vier typen.

Oprichting Net-Zero Banking Alliance (NZBA)

Mondiaal samenwerkingsverband voor banken dat zich inzet voor de *net zero by 2050* Parijs-doelstellingen

Oprichting Glasgow Financial Alliance for Net Zero

Wereldwijde coalitie van financiële instellingen die zich inzetten voor het versnellen van de transitie naar *net zero by 2050*. Initiatieven zoals de NZBA vallen onder GFANZ.

2016

DNB Platform voor Duurzame Financiering

De Nederlandsche Bank richt dit multi-stakeholderplatform op ter bevordering van de verduurzaming van Nederland. Werkgroepen richten zich onder meer op klimaatadaptatie, biodiversiteit en het financieren van de circulaire economie.

2018

PACTA

Het 2^e Investing Initiative introduceert het Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)-instrument.

De Spitsbergen Ambitie 2018-2020

15 Nederlandse financiële instellingen verbinden zich ertoe om de transitie naar een groene en koolstofarme economie te versnellen via hun financieringen en beleggingen.

2020

Publicatie van SBTi guidance voor financiële sector

Dit document bevat richtlijnen voor het zetten van doelstellingen voor de financiële sector, waarbij drie methoden worden toegestaan (Sectoral Decarbonisation Approach, Portfolio Coverage Approach en Temperature Rating Approach).

Oprichting Net-Zero Asset Manager Alliance

Vermogensbeheerders wereldwijd hebben zich gecommitteerd aan het bereiken van netto-nul uitstoot tegen 2050 of eerder.

2021 (b)

Eerste Voortgangsrapportage Klimaatcommitment

IIGCC publiceert Net Zero Investment Framework

Dit raamwerk biedt investeerders methodologieën en richtlijnen voor de formulering van doelstellingen en acties op portefeuille-niveau en voor de beleggingscategorieën beursgenoteerde aandelen, corporate fixed income, vastgoed en staatsobligaties.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Europese regelgeving voor transparante duurzaamheidsrapportages door financiële instellingen treedt in werking.

Mijlpalen en belangrijkste ontwikkelingen in de sector (2/2)

Appendix 3

Sinds 2015 is de Nederlandse financiële sector actief betrokken bij klimaatgerelateerde initiatieven. Dit is in lijn met zijn inspanning om een belangrijke bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, de klimaatdoelstellingen van de EU en het Nederlandse Klimaatakkoord.

2022 (a)

Tweede Voortgangsrapportage Klimaatcommitment – Deel I

De tweede Voortgangsrapportage over de voortgang van de Nederlandse financiële sector op het Klimaatcommitment

SBTi Finance Framework

Biedt een raamwerk voor financiële instellingen om op wetenschap gebaseerde *net zero by 2050*-doelstellingen te formuleren.

Publicatie nieuwe PCAF-methodologie (staatsobligaties)

2023 (a)

Tweede Voortgangsrapportage Klimaatcommitment – Deel II

Rapport over de klimaatactieplannen, gepubliceerd in het eerste kwartaal van 2023.

Publicatie hernieuwde versie van de Leidraad

Derde Voortgangsrapportage Klimaatcommitment

De derde Voortgangsrapportage over de voortgang van de Nederlandse financiële sector op het Klimaatcommitment.

2024

Publicatie Net Zero Investment Framework IIGCC, versie 2.0

Updates en nieuwe guidance voor beleggingscategorieën zoals infrastructuur, private equity en private debt. Nadruk op 'finance-reduced emissions' in plaats van 'reduce financed emissions'.

Science-Based Targets initiative (SBTi) publiceert draft van 'Financial Institutions Net-Zero Standard'

Intentie om standaarden te zetten voor korte- en langetermijndoelstellingen in lijn met netto-nul.

2022 (b)

Publicatie 'Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen'

Document opgesteld ter duiding en ten bate van een consistente uitvoering van het Klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector.

Publicatie Pillar III-standaarden door European Banking Authority

Publicatie van de technische implementatiestandaarden voor banken omtrent ESG-risico's. Implementatie is verplicht vanaf midden 2022, met een transitieperiode voor de rapportage van scope 3-informatie voor koolstofintensieve sectoren.

2023 (b)

Tweede Fase Climate Action 100+

In de tweede fase (t/m 2030) van Climate Action 100+ verschuift de focus van de publicatie van informatie naar de implementatie van klimaattransitieplannen.

Publicatie Net-Zero Asset Owner Alliance V4

Richtlijnen voor leden met focus op transparantie en afstemming op netto-nuldoelen.

DNB Platform voor Duurzame Financiering

De Nederlandsche Bank richt dit multistakeholderplatform op ter bevordering van de verduurzaming van Nederland. Werkgroepen richten zich onder meer op klimaatadaptatie, biodiversiteit en het financieren van de circulaire economie.

2025

Vierde Voortgangsrapportage Klimaatcommitment

De derde Voortgangsrapportage over de progressie van de Nederlandse financiële sector op het Klimaatcommitment, inclusief toevoeging omtrent de financiering van de energietransitie.

Lijst met deelnemende instellingen¹

Appendix 4

Deelnemende instellingen

- ABN AMRO
- ABP
- Achmea B.V.
- Achmea IM
- Actiam
- Allianz Nederland Groep N.V.
- Anthos Fund and Asset Management
- APG
- ASN Impact Investors
- ASR Nederland N.V.
- Athora Netherlands N.V.
- BlackRock (Netherlands) B.V.
- BNG Bank
- BNP Paribas Asset Management Nederland
- BPL Pensioen
- Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.
- Coöperatie Univé U.A.
- Coöperatie VGZ U.A.
- De Goudse N.V.
- De Vereende N.V.
- FMO
- ING
- InsingerGilissen
- MN
- MS Amlin Insurance SE Dutch Branch
- NIBC Bank
- NN Group N.V.
- NWB Bank
- O.W.M. MediRisk B.A.
- Pensioenfonds Horeca en Catering
- Pensioenfonds Metaal en Techniek
- Pensioenfonds PGB
- Pensioenfonds voor de Bouwnijverheid
- Pensioenfonds voor de Woningcorporaties
- Pensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie
- Pensioenfonds voor het Bakkersbedrijf
- Pensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf
- Pensioenfonds Werk en (re)Integratie
- Pensioenfonds Zorg en Welzijn
- PME Pensioenfonds
- Rabobank
- Robeco
- Scildon N.V.
- Triodos Bank
- UBP Asset Management
- Unilever APF
- Van Lanschot Kempen
- Volksbank N.V.
- VvAA Schadeverzekeringen N.V.

Koepelorganisaties

- Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS)
- Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)
- Pensioenfederatie
- Verbond van Verzekeraars

¹ Aegon Investment Management B.V. en CBRE Global Investors hebben zich in 2024 teruggetrokken uit het Klimaatcommitment en zijn in de huidige rapportage over boekjaar 2023 niet meegenomen. Aegon Nederland N.V., is in 2023 overgenomen door a.s.r. en is daarom in het huidige rapport niet als aparte organisatie opgenomen.

KPMG Contact

Marco Frikkee

KPMG Sustainability
Partner, Amstelveen
Tel: +31 (0)6 5158 3468
frikkee.marco@kpmg.nl

Anne Stickers

KPMG Sustainability
Senior Manager, Amstelveen
Tel: +31 (0)6 1610 3526
stickers.anne@kpmg.nl

© 2025 KPMG Accountants N.V., een naamloze vennootschap en lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde handelsmerken die onder licentie worden gebruikt door de zelfstandige ondernemingen die lid zijn van de wereldwijde KPMG-organisatie.